

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัยของประเทศไทยเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรียนภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรียนภาษาอังกฤษ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา

เด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการเดียวกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาไทย ซึ่งวิธีการเรียนรู้ภาษาของเด็กสามารถอธิบายได้ในเชิงทฤษฎี โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ซึ่ง Vialle, Lysaght and Verrenikina (2002) ได้อธิบายได้ดังนี้

1.1 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) Skinner เชื่อว่า เด็กเรียนรู้ภาษาด้วยวิธีการเดียวกับการเรียนรู้พฤติกรรมอื่นๆ โดยผ่านการวางเงื่อนไข (operant conditioning) และการเลียนแบบ (imitation) การวางเงื่อนไขเป็นวิธีการที่เด็กใช้ในการเรียนรู้ความหมายของคำ เช่นเมื่อแม่พูดว่า “ช็อคโกแล็ต” แล้วให้ช็อคโกแล็ตกับเด็ก เมื่อเด็กได้ชิมรสและเรียนรู้คำว่า “ช็อคโกแล็ต” นั้นหมายถึง “อร่อยและหวาน” ซึ่งกระบวนการนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ความหมายของคำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกเริ่ม การวางเงื่อนไขเกี่ยวข้องถึงกระบวนการเสริมแรง การออกเสียงคำที่ถูกต้องของเด็กทารกที่เปล่งออกมา เช่น เด็กทารกชี้ไปที่แมวและพูดว่า “มะ” แม่ของเด็กก็พูดว่า “ใช่ มันคือแมว” ดังนั้นเด็กจึงถูกเสริมแรงสำหรับการออกเสียงที่ถูกต้องเห็นได้ชัดว่าการสังเกตและการเลียนแบบเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ (learning) และการรับภาษา (language acquisition)

1.2 ทฤษฎีกำเนิดนิยม (Nativism) Chomsky กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษาแตกต่างกันอย่างมากจากพัฒนาการทางพฤติกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ ความสามารถทางภาษาเป็นลักษณะเฉพาะของมนุษย์ ความสามารถที่จะเข้าใจและผลิตภาษาเป็นสิ่งที่เรามีแต่กำเนิดของมนุษย์ Chomsky เชื่อว่า เด็กทุกคนมีกลไกการรับภาษา (Language Acquisition Device: LAD) ซึ่งผูกติดมากับกฎของไวยากรณ์สากล (The rules of universal grammar) เมื่อเด็กเรียนรู้คำเพียงพอ เด็กก็จะใช้กฎของไวยากรณ์สากลเพื่อทำความเข้าใจความหมายของคำพูดที่เขาได้ยินและรวมคำศัพท์ต่างๆ เข้าไปในการเรียนรู้ประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

1.3 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงพัฒนาการทางภาษาที่ละเอียดยิ่งขึ้น เพราะเป็นการมองภาษาโดยนำแนวคิดของพฤติกรรมนิยมผสมผสานกับแนวคิดนิยม ซึ่งเชื่อว่าเด็กมีกลไกการรับภาษาในตัวผสมผสานกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเป็นผลให้การ

เรียนรู้ภาษาเกิดขึ้น กลุ่มแรกเชื่อว่า พัฒนาการทางภาษาขึ้นอยู่กับพัฒนาการสติปัญญาของเด็กตามแนวคิดของ Piaget ที่ว่าเด็กเป็นผู้กระทำการเรียนรู้ในการคิดด้วยตนเอง (active learner and thinker) เด็กสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการทำงานกับสิ่งของต่างๆ หรือความคิด เด็กสามารถหาเจตนาหรือจุดมุ่งหมายในสิ่งที่เขาเห็นผู้คนที่กำลังทำอยู่ แล้วนำเอาความรู้หรือประสบการณ์เดิมของพวกเขาเพื่อพยายามทำความเข้าใจถึงการกระทำและภาษาของคนอื่น (Cameron, 2001) กระบวนการนี้เรียกว่าการปรับตัว (adaption) ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ 2 อย่าง คือ การซึบซาบหรือดูดซึมประสบการณ์ (assimilation) กล่าวคือ เมื่อมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะซึบซาบหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ ให้เข้าร่วมอยู่ในโครงสร้างของสติปัญญา (cognitive structure) และการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (accommodation) หมายถึง การเปรียบเทียบโครงสร้างของเขาวงกตปัญหาที่มีอยู่ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมให้สอดคล้องกับความคิดใหม่ (สรวงศ์ คุ้มตระกูล, 2541) กลุ่มที่สองเชื่อว่า พัฒนาการทางภาษาขึ้นอยู่กับบทบาทในการมีส่วนร่วมของเด็กในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือการสื่อสารในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา

Bruner เชื่อว่า พัฒนาการทางความคิดจะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมมากกว่าเกิดจากการพัฒนาภายในของอินทรีย์ ซึ่งจะพัฒนาได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก Bruner แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นการกระทำ (enactive stage) เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส

ขั้นที่ 2 ขั้นคิดจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (iconic stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริง และการคิดจินตนาการด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นใช้สัญลักษณ์และความคิดรวบยอด (symbolic stage) เด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว และพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น (ทิตินา แคมมณี และคณะ, 2536)

Vygotsky เชื่อว่า พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นในบริบทของสังคม (social context) กล่าวคือ ผู้ใหญ่ตัวประสาน (mediate) โลกสำหรับเด็กและทำให้โลกเป็นสิ่งที่เข้าใจง่ายขึ้นสำหรับเด็ก ความสามารถในการเรียนรู้ผ่านการสอนและการเป็นตัวประสาน (mediation) เป็นลักษณะของสติปัญญามนุษย์ ด้วยการช่วยเหลือของผู้ใหญ่นี้ทำให้เด็กสามารถทำและเข้าใจได้มากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Cameron, 2001) เนื่องจาก Vygotsky เห็นความสำคัญของการสอนหรือการช่วยเหลือเด็กให้พัฒนาเขาวงกตอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน จากงานวิจัยของ Vygotsky ในเรื่องนี้พบว่า เด็กบางคนสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ช่วย เด็กบางคนไม่สามารถจะเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเอง แต่ถ้าผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำได้ แต่เด็กบางคนก็จะไม่สามารถเรียนรู้ได้แม้ว่าจะได้รับการช่วยเหลือ ซึ่ง Vygotsky อธิบายว่าเด็กแต่ละคนที่อยู่ในวัยเดียวกันจะมีบริเวณของความใกล้เคียงกันพัฒนาเขาวงกต (zone of proximal growth) แตกต่างกัน บางคนอยู่เหนือ zone of proximal growth บางคนอยู่ระหว่าง บางคนอยู่ต่ำกว่า ตัวอย่างเช่น ในการทดสอบเด็กอายุ 5 ขวบ 2 คน ด้วยการให้ตอบคำถาม ปรากฏว่า

เด็กสองคนตอบปัญหาได้เท่ากัน ผู้ทดสอบมักจะสรุปว่าเด็กสองคนมีระดับเขาว์ปัญญาไม่ต่างกัน แต่ถ้าผู้ทดสอบให้เด็กสองคนตอบปัญหาของเด็กอายุ 7 ขวบ โดยให้ความช่วยเหลือ เช่น อธิบายหรือชี้แนะ ปรากฏว่าเด็กคนหนึ่งตอบปัญหาของเด็กอายุ 7 ขวบได้ แต่อีกคนหนึ่งตอบไม่ได้ ก็แสดงว่าเด็กคนที่ตอบไม่ได้อยู่ต่ำกว่า zone of proximal growth ซึ่งการช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้เรียกว่า “scaffolding” ซึ่งหมายความว่า การให้ความช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้หรือการแก้ปัญหาหรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเด็กไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541)

จากทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาของเด็กในข้างต้นสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 วิธีหลักเพื่อพัฒนาภาษาของเด็ก (Vialle et al, 2002)

ทฤษฎี (ผู้นำเสนอ)	แหล่งกำเนิดหลัก ของการพัฒนาภาษา	กลไกการทำงาน ของพัฒนาการ
ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Skinner)	อิทธิพลของสภาพแวดล้อม การฝึกฝน	การเลียนแบบ การวางเงื่อนไข
ทฤษฎีกำเนิดนิยม (Chomsky)	พันธุกรรม ความสามารถที่มีมาแต่กำเนิด: กลไกการรับภาษา (LAD)	วุฒิภาวะ การเรียนรู้คำ การทำแผนที่ของกลไกการรับรู้ ภาษา
ทฤษฎี (ผู้นำเสนอ)	แหล่งกำเนิดหลัก ของการพัฒนาภาษา	กลไกการทำงาน ของพัฒนาการ
ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (1) พัฒนาการทางภาษา ขึ้นอยู่กับพัฒนาสติปัญญา (Piaget)	ความสามารถทางสติปัญญา ของเด็ก ทำงานร่วมกันของสติปัญญา ของเด็กกับปัจจัยทางสภาพ แวดล้อม	การซึบซาบหรือดูดซึม ประสบการณ์ (assimilation) การปรับโครงสร้างทาง สติปัญญา (accommodation)
(2) พัฒนาการทางภาษา ขึ้นอยู่กับสังคมและวัฒนธรรม (Bruner, Vygotsky)	ก า ร มี ป ฏ ิ สัม พันธ์ กับ สภาพแวดล้อมที่พรั่งพร้อมไป ด้วยภาษา การร่วมกิจกรรมกับผู้ใหญ่	บริบทของการใช้ภาษา การทำงานร่วมกันของ zone of proximal growth

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

McLaughlin (1985) กล่าวว่า วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย (preschool children) นั้นมีวิธีการเดียวกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ของเด็กเอง Moon (2000) อธิบายว่า เด็กปฐมวัยเรียนภาษาอังกฤษในลักษณะต่างๆ ดังนี้

2.1 ในวิถีธรรมชาติ เช่นเดียวกับที่เด็กเรียนภาษาแม่

2.2 ผ่านการถูกกระตุ้น ซึ่งการกระตุ้นนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบของครู (teacher's style)

ถ้าครูกระตุ้นเด็กจะเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

2.3 โดยการฟังและทำซ้ำๆ

2.4 โดยการเลียนแบบครู

2.5 โดยการลงมือปฏิบัติและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศของความไว้วางใจ และการยอมรับผ่านความสนใจที่หลากหลายและกิจกรรมที่สนุกสนานซึ่งเด็กสามารถเห็นเป้าหมายได้

2.6 ผ่านการแปลประโยคไปยังภาษาของตน

Asher (1972 อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2538) เสนอว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กนั้นควรเลียนแบบการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง โดยเป็นไปตามลำดับธรรมชาติของทักษะภาษาซึ่งได้แก่การฟัง พูด อ่าน และเขียน และในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้น ทักษะการฟังต้องมาก่อนทักษะการพูด เพราะความเข้าใจในด้านการฟังจะช่วยวางโครงสร้างของการเรียนรู้เกี่ยวกับการพูดในอนาคต เพราะสมองและระบบประสาทของมนุษย์เรานั้นถูกกำหนดมาให้ฟังก่อนพูด

McIntoch (1965 อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2538) เชื่อว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามกระบวนการการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง กล่าวคือ ในขั้นแรกเด็กจะมีโอกาสรับฟังภาษาที่จะเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และสามารถแยกแยะความแตกต่างของคำที่ได้ยินและสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง ในขั้นที่สองเด็กสามารถเลียนแบบคำ วลี หรือรูปประโยค และในขั้นสุดท้ายเด็กจะพยายามออกเสียงและพูดออกมาให้ถูกต้องและเป็นไปโดยอัตโนมัติด้วยตนเอง

Krashen (1987 อ้างถึงใน สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2535) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีกระบวนการคล้ายคลึงกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ คือ เป็นการเรียนรู้อย่างไม่รู้ตัว (subconscious) เด็กไม่ได้คิดว่ากำลังเรียนภาษาอยู่เพราะมุ่งที่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเท่านั้นเด็กมักไม่รู้ตัวว่าเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษานั้นแล้ว เพราะไม่ได้เน้นเรื่องกฎเกณฑ์ดังกล่าว การเรียนรู้รูปแบบนี้จึงมีลักษณะเป็นธรรมชาติและไม่เป็นทางการ

Prator (1969 อ้างถึงใน แรมสมร อยู่สถาพร, 2538) การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กนั้นคล้ายคลึงกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาแม่ที่ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1) ขั้นการสำรวจ

2) ขั้นการเลียนแบบ

3) ขั้นการเปรียบเทียบและสรุปกฎ

4) ขั้นการศึกษาอย่างเป็นแบบแผน

ในขั้นแรกเด็กจะพยายามออกเสียงทุกชนิด มีผลงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าเด็กจะสามารถออกเสียงที่ยากที่ในบางครั้งไม่สามารถออกเสียงได้เมื่อโตขึ้น ในขั้นที่สองเด็กจะฟังผู้ใหญ่พูดและพยายามเลียนแบบ ในขั้นที่ 3 เด็กพยายามที่จะเชื่อมโยงคำศัพท์ต่างๆ กับสิ่งของหรือคน และพยายามที่จะ

จับคู่และจำรูปแบบประโยคต่างๆ และในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะสร้างคำศัพท์หรือรูปแบบประโยคของตนเองตามความเข้าใจที่ตนสรุปได้ และในขั้นสุดท้าย การศึกษาอย่างเป็นระบบจะช่วยขยายประสบการณ์และความสามารถที่เด็กมีอยู่แล้วให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งในความเห็นของ Prator นั้น เชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจะคล้ายคลึงกับการเรียนรู้ภาษาแม่ที่กล่าวข้างต้น เพียงแต่ว่าภาษาแม่นั้นเด็กจะเรียนรู้เองโดยธรรมชาติ แต่ความสามารถในภาษาอังกฤษของเด็กนั้น เกิดจากการเรียนการสอนของครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

1. การจัดการเรียนการสอน

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2549) ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ต้องดำเนินการดังนี้ (ปิ่นทิศา สำราญกิจ, 2551)

1.1 หลักสูตรที่ใช้ต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกน โดยจัดให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในวิชาต่างๆ ตามโรงเรียนที่กำหนด และต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 การจัดการเรียนการสอน ต้องจัดในบริบทความเป็นไทยผสมผสานความเป็นสากลโดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติและความเป็นไทย โดยอาจจะจัดให้มีการสอนเสริมอย่างเป็นระบบ ตามความต้องการของผู้เรียน

1.3 จัดการเรียนการสอนทุกวิชา โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงามสร้างความมั่นใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

1.4 สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษระดับปฐมวัย ต้องคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียน ความพร้อม ความสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงศักยภาพตามวัย

1.5 โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สามารถจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ ยกเว้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ว่าด้วยเรื่องของประเทศไทย วัฒนธรรมไทย และกฎหมายไทย ให้สอนเป็นภาษาไทย ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวการชาด/ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอิสระ และวิชาพระพุทธศาสนา อาจสอนเป็นภาษาอังกฤษและ/หรือภาษาไทยได้

1.6 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบบูรณาการ การสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและสรุปเป็นองค์รวมความรู้ได้

1.7 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียน เช่น จัดค่ายภาษาอังกฤษ จัดค่ายคอมพิวเตอร์ การจัดทัศนศึกษาแหล่งการเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียน

1.8 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ อย่างน้อย 15 ชั่วโมงต่อ สัปดาห์ แต่ไม่น้อยกว่า 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอน English Program (EP)

2. สื่อการเรียนการสอน

2.1 สถานศึกษาต้องจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในระดับปฐมวัย ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ครูทุกคนได้ศึกษา

2.2 สถานศึกษาต้องจัดให้มีหนังสือเรียนที่เป็นภาษาไทยครบถ้วนตามหลักสูตรที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอย่างน้อย 10 ชุด ไว้ในห้องสมุด ในกรณีที่จัดทำหนังสือเรียนขึ้นใช้เอง และมีการบังคับซื้อหนังสือเรียนนั้น ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการก่อน

2.3 สถานศึกษาต้องจัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอน หนังสือแบบฝึกหัดหรือ หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษให้ครบทุกวิชาในจำนวนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา ของหลักสูตร โดยระบุนายการจำนวนหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่จะจัดไว้ในห้องสมุด และที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.4 สถานศึกษาต้องจัดให้มีสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา วัสดุ อุปกรณ์การเรียน การสอนในรูปแบบต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เรียนอย่างครบถ้วนและเพียงพอได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยสอน สื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อในลักษณะ ICT ทางภาษาอังกฤษกับผู้เรียน

2.5 สถานศึกษาต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่าง หลากหลายและเพียงพอ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมถึงการจัดบรรยากาศในห้องเรียน ให้ เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษและควรจัดให้มีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษาห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

3. การวัดผลและประเมินผล

3.1 สถานศึกษาที่ดำเนินการวัดผลและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนภาษาอังกฤษ ต้องวัดประเมินผลทางภาษาอังกฤษทุก กลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานศึกษาควรประเมินความสามารถใช้ภาษาอังกฤษทุกทักษะของ นักเรียนเป็นระยะๆ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้า และเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและให้ความสำคัญ กับการประเมินคุณธรรม ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการและข้อกำหนดของ หลักสูตร

3.2 สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโดย ประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แล้วจัดทำหลักฐานแสดงผลการ เรียนของนักเรียนตามแบบที่กรมวิชาการกำหนดเป็นภาษาอังกฤษ

3.3 การขอรับรองคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดทำการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้

3.4 การวัดผลสัมฤทธิ์การใช้ภาษาอังกฤษ สถานศึกษาควรทำวิจัยศึกษาเปรียบเทียบทางการเรียนของนักเรียนในทุกระดับชั้นปี และควรที่จะได้รับการประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันอื่นที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนด

4. โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

4.1 โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2549) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็น ภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

หลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดไว้มาตรา 42 ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพทางวิชาการ และมาตรา 43 กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาของรัฐจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้ การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง ในทำนองเดียวกันกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ มาตรา 9 (5) (6) กำหนดให้ทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

นอกจากนี้มาตรา 10 ได้กำหนดว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถ พิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 กำหนดไว้ ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ส่วนมาตรา 23 (4) ให้เน้นทักษะด้านภาษา อีกประการหนึ่ง ได้มีคำสั่ง กรมวิชาการที่ วก 1065/2544 ลว. 9 ต.ค. 2544 เรื่องให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ มีสาระสำคัญคือ

4.2 นโยบาย กรมวิชาการให้ถือว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเป็น ทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษาโดยให้จัดได้เป็นบางวิชา และต้องเอื้อประโยชน์กับการจัดการ เรียนการสอนของระบบที่ใช้ภาษาไทย อีกทั้งคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบความเหมาะสม ของการใช้จ่ายได้

4.3 หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

4.3.1 สถานศึกษาที่มีความพร้อมและประสงค์จะจัดการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษต้องเสนอโครงการตามหัวข้อเรื่องและวิธีการในการเขียนโครงการตามที่หน่วยงานต้น สังกัดกำหนดแล้วให้เสนอพิจารณาตามลำดับชั้น จนกว่าจะได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการจึงจะ เปิดทำการสอนได้

4.3.2 สถานศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการแล้วต้องดำเนินการภายใน 2 ปีหากไม่ได้ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าโครงการนี้สิ้นสุด และกรณีที่ดำเนินการแล้วหากประสงค์จะหยุดดำเนินการ ต้องแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ปกครองนักเรียนทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2 ปี โดยต้องคำนึงถึงการจบตัวประโยชน์ของนักเรียนชั้นสุดท้ายที่เข้าเรียนด้วย

4.3.3 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอน ทั้งกลุ่มที่สอนเป็นภาษาไทยและกลุ่มที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องมีแผนพัฒนาครูภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มที่จัดสอนเป็นภาษาไทย ให้สามารถสอนภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษา

4.3.4 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องจัดให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงาน โดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนทั้งคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง

4.3.5 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับก่อนประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรม

4.3.6 ครูชาวต่างประเทศที่สอนระดับปฐมวัยที่เป็น ต้องออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสำเนียงของเจ้าของภาษา และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเบื้องต้นได้หรือจัดให้ครูชาวไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ดีเข้าไปมีส่วนร่วมตลอดเวลา

4.3.7 การคัดเลือกและการจัดการเกี่ยวกับครู มีดังนี้

1) จบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และต้องมีหลักฐานการศึกษาในสาขาวิชาที่สอนหรือเกี่ยวข้อง

2) ครูชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษาและได้คะแนนสอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5

3) ครูทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็กและวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยมีหลักฐานการศึกษาด้านการสอน ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยการเรียนรู้

4) ครูชาวต่างประเทศต้องได้รับการอบรมด้านหลักสูตรของประเทศไทยภาษาและวัฒนธรรมไทย อย่างน้อย 15 ชั่วโมง และครูทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการพัฒนา โดยได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ อย่างน้อย 3 ปีต่อครั้ง

5) สถานศึกษาต้องจัดให้ครูทุกคน ทั้งที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

6) จัดให้ครูทำสัญญาปฏิบัติงานให้ครบ 1 ปีการศึกษา เป็นอย่างน้อยและมีบทลงโทษที่เข้มงวดหากละเมิดสัญญา

4.4 การรับนักเรียน

4.4.1 รับนักเรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

4.4.2 สถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียน ได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัดและให้สถานศึกษาคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียน โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนในโครงการ

4.4.3 การจัดจำนวนนักเรียนระดับปฐมวัย ไม่เกินห้องละ 25 คน

4.5 การเก็บค่าเล่าเรียนและการตั้งกองทุน การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่นในสถานศึกษาเอกชนและค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มจากการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในสถานศึกษาของรัฐให้หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดในอัตราที่เหมาะสม สถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาต้องจัดตั้งกองทุน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการและมีความสามารถผ่านเกณฑ์ ให้เข้าเรียนอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนแต่ละปี เพื่อใช้ นอกผลจากกองทุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างนักเรียนในโครงการกับ นักเรียนที่เรียนเป็นภาษาไทย

4.6 การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา

4.6.1 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องบริหารการจัดการบุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และสถานที่ต่างๆ ให้ครูและนักเรียนทุกคนได้ใช้ ประโยชน์ร่วมกันและอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐซึ่งใช้งบประมาณของรัฐ ต้อง ดูแลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

4.6.2 สถานศึกษาที่จัดโครงการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษจะต้องจัดให้นักเรียนภาคปกติและนักเรียนในโครงการทำ กิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ ส่งเสริมความเป็นไทย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.7 การกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการ

4.7.1 กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดต้องจัดให้มีการกำกับติดตามและ ประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านความพร้อม ในด้านการ เตรียมการของสถานศึกษา การบริหารจัดการ การดำเนินงานของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน

4.7.2 กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของ การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียน การลดค่าใช้จ่าย คุณภาพของครูผู้สอนและวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

4.7.3 กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย เพื่อแก้ปัญหาการ จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.7.4 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการการประเมินโครงการทุกปีเมื่อสิ้นปีการศึกษาแล้วรายงาน ผลให้ต้นสังกัดทราบ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

4.8 แนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

4.8.1 การเข้าโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็น ภาษาอังกฤษ

การดำเนินงานโรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียน มีขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

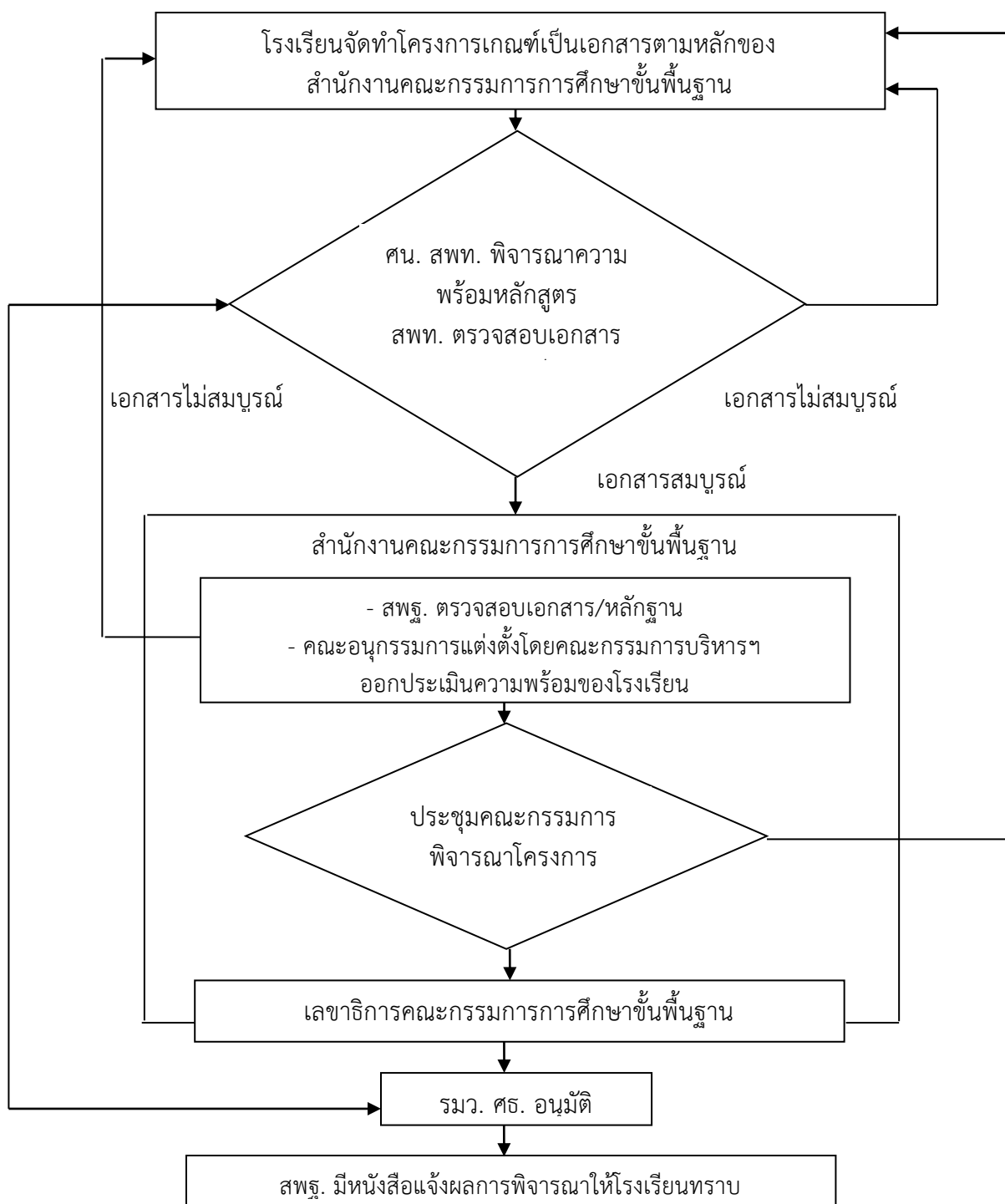
ก) โรงเรียนศึกษาระยะียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยการ
บริหารจัดการโรงเรียนสองภาษา พ.ศ. 2546

ข) โรงเรียนเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ บุคลากร แหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น

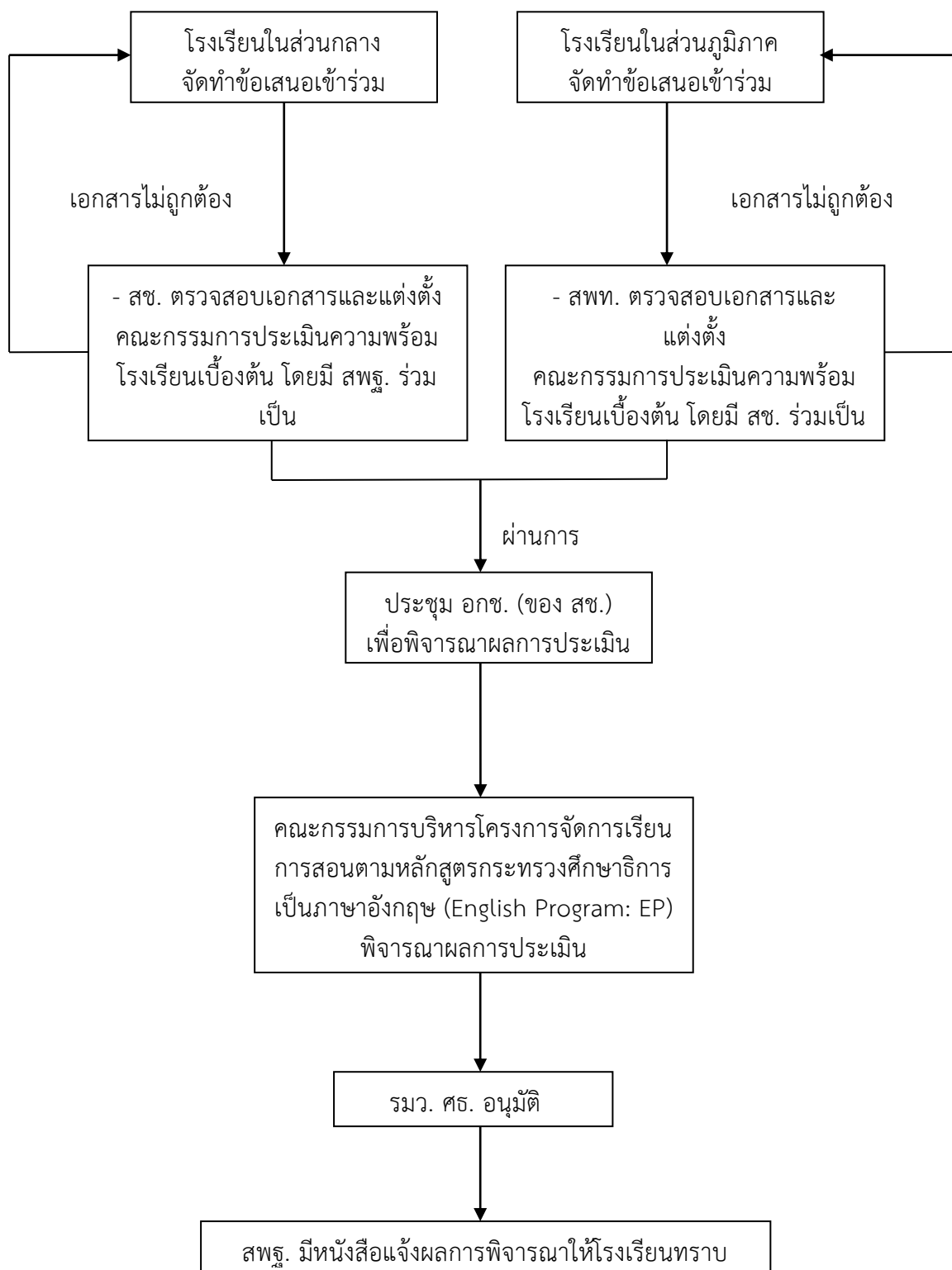
ค) จัดทำโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็น
ภาษาอังกฤษ

ง) เสนอโครงการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามลำดับ เพื่อขออนุมัติโครงการ ภายในวันที่ 1 ตุลาคม ก่อนปีการศึกษาที่จะ
เริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอน

จากขั้นตอนข้างต้นสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

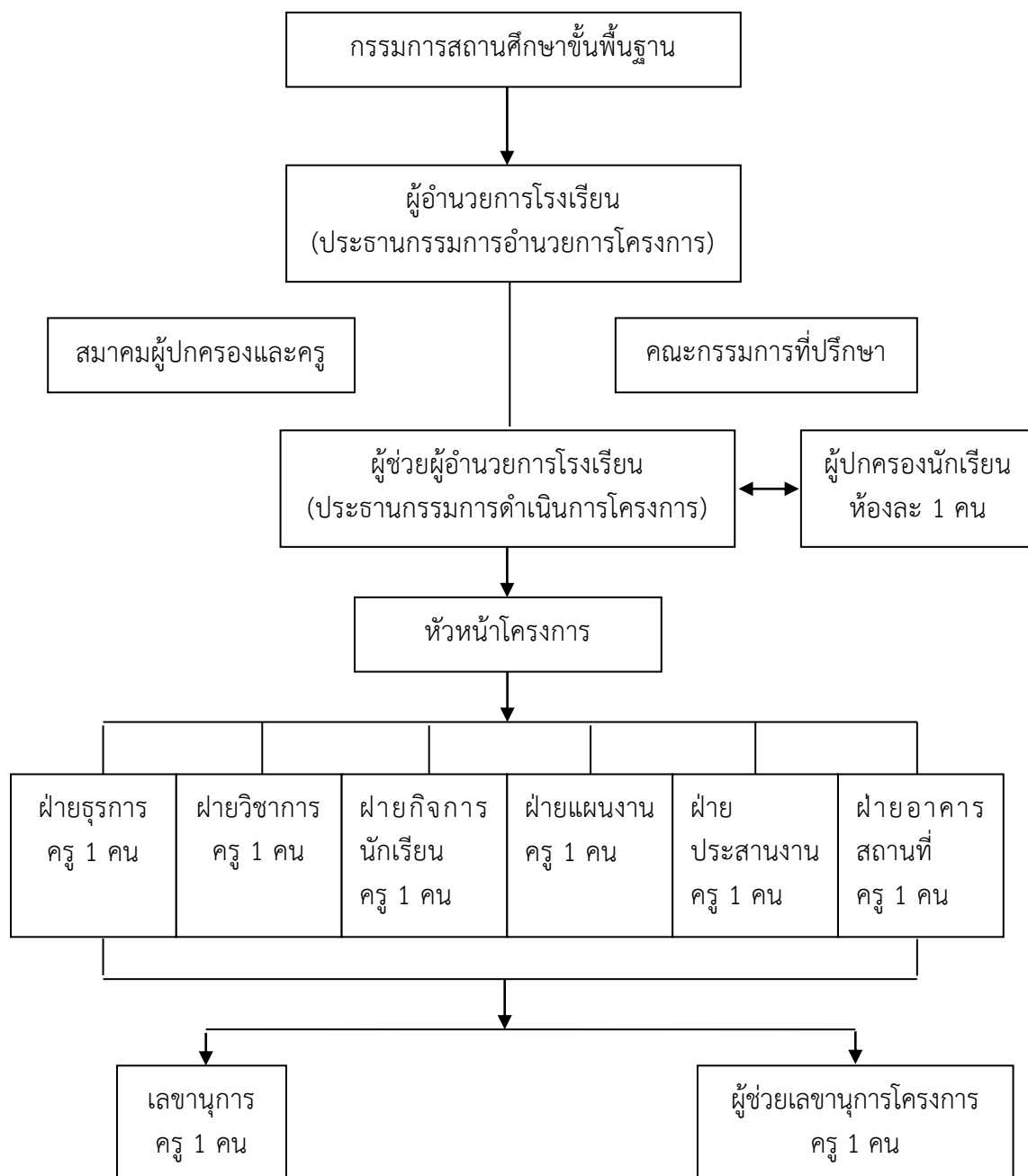

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ English Program สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2549)

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ English Program สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2549)

4.8.2 การบริหารงานโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนบริหารโครงการในรูปแบบคณะบุคคล เป็นคณะกรรมการบริหารดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา , 2549)

4.9 การบริหารงานเพื่อสนับสนุนโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ

4.9.1 การบริหารครูและบุคลากร โรงเรียนมีครูและบุคลากรทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศ ทำหน้าที่สอนและสนับสนุนการสอน

1) ครูที่เป็นชาวไทย ได้แก่ ครูประจำการของโรงเรียน ซึ่งมาช่วยปฏิบัติงานใน โครงการโดยไม่มีค่าตอบแทน หรือครูที่เป็นลูกจ้างรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนจากโครงการกรณีที่เป็นครูผู้สอนต้องมีคุณสมบัติ คือ มีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในวิชาที่สอนและมีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี โดยผ่านการทดสอบ TOEFL หรือ TOEIC หรือ IELTS

2) ครูที่เป็นชาวต่างประเทศต้องเป็นผู้ใช้ภาษาแม่ (Native Speakers) ซึ่ง ประกอบด้วยอังกฤษ อเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ กรณีที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็น ภาษาแม่ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี โดยผ่านการทดสอบ TOEFL หรือ TOEIC หรือ IELTS

การสรรหาครูชาวต่างประเทศที่มีความสามารถทำการสอนในโรงเรียนเป็นเรื่องที่เป็น ปัญหาสำหรับหลายโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในต่างจังหวัด และครูชาวต่างประเทศที่มีความ สามารถจะทำให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ดังนั้น การสรรหา การจัดส่งสวัสดิการ สำหรับครูชาว ต่างประเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง และมีหลักเกณฑ์วิธีการ ดังนี้

- ดำเนินการประกาศรับสมัครผ่านสื่อต่างๆ และทาง website
- คัดเลือกครู โดยพิจารณาจากใบสมัคร คุณวุฒิ ประสบการณ์ การสัมภาษณ์ ทดลองสอน โดยมีครูและนักเรียนร่วมพิจารณาด้วย

- การทำสัญญา ต้องทำสัญญาจ้างตามแบบที่ทางราชการกำหนดขั้นตอนนี้มีความ สำคัญ ต้องดำเนินการโดยรอบคอบและควรกำหนดระยะเวลาทดลองงานไว้ในสัญญาด้วย

- การขอใบอนุญาตทำงาน โรงเรียนดำเนินการเสนอเรื่องขอใบอนุญาตทำงาน พร้อมเอกสารประกอบ ได้แก่ โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็น ภาษาอังกฤษของโรงเรียน สัญญาจ้าง ตารางสอน สำเนาหนังสือเดินทางของครูต่างประเทศ และ หนังสือรับรองความประพฤติของโรงเรียนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) เพื่อและขอความ อนุเคราะห์ดำเนินการต่อเนื่องถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้ประสานขอ อำนวยความสะดวกถึงกรมการจัดการงาน/จัดหางานจังหวัดโรงเรียน/ครูรับหนังสือนำไปกรมการ จัดหางาน/จัดหางานจังหวัด เพื่อขออนุญาตรับใบทำงาน

กรณีการขอต่ออายุการตรวจลงตราหนังสือเดินทาง (วีซ่า) โรงเรียนรวบรวม เอกสารดังกล่าวข้างต้น และแนบใบอนุญาตทำงานของครูชาวต่างประเทศ พร้อมกับโรงเรียนมีหนังสือ แจ้ง สพท. สพท.มีหนังสือถึง สพฐ. แล้ว จึงนำไปสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองด่านตรวจคนเข้าเมือง เพื่อขอต่ออายุหนังสือเดินทางต่อไป

- อัตราค่าจ้างและค่าตอบแทนครูชาวต่างประเทศ กรมบัญชีกลางอนุมัติให้เบิกจ่ายเงินนอกงบประมาณ (เงินบำรุงการศึกษา) เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับครูชาวต่างประเทศ

- การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนต้องให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูชาวต่างประเทศ และควรได้ศึกษาหาความรู้วิธีการสอนใหม่ๆ ทั้งจาก Internet หรือโดยการอบรมวิธีการสอนภาษาอังกฤษ (TEFL, TESL)

4.9.2 การเงินและแผนการเงิน เงินรายได้ของโครงการฯ มาจาก

- 1) เงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายรายหัวที่ทางราชการจัดให้
- 2) เงินสนับสนุนที่จัดเก็บเพิ่มขึ้นจากเงินอุดหนุนการศึกษาที่รัฐจัดให้ โดยจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
- 3) เงินบริจาคหรือเงินอื่นๆ ที่ได้รับการสนับสนุนโครงการฯ ตามวัตถุประสงค์ของผู้ให้การสนับสนุน ทั้งนี้โรงเรียนต้องจัดสรรโควตาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก. 1065/2544 ให้เข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่ม อย่างน้อยร้อยละ 3 ของจำนวนนักเรียนในโครงการให้โรงเรียนจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินและจัดทำสรุปรายงานประจำปีของโครงการ

4.9.3 การจัดการเรียนการสอน

1) ด้านหลักสูตร โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยคำนึงถึงบริบทของความเป็นไทยผสมผสานความเป็นสากลโดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติ และความเป็นไทย สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงาม สร้างความมั่นใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเช่น การสอนแบบโครงการ การสอนแบบบูรณาการ การสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และสรุปเป็นองค์รวมความรู้ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ให้เป็นที่ยอมรับโดยปกติทั่วไปทั้งนี้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็จัดกิจกรรมไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.9.4 บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน (ประธานกรรมการอำนวยการโครงการฯ) มีบทบาทดังนี้
  - (1) บริหารโครงการฯ ตามนโยบายและแผนการดำเนินงาน
  - (2) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ
  - (3) ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ
  - (4) วินิจฉัย แก้ปัญหา สั่งการ ตามอำนาจที่ได้รับมอบหมาย

2) สมาคมผู้ปกครองและครู และคณะกรรมการที่ปรึกษา มีบทบาทดังนี้

(1) ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานโครงการฯ

(2) เสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้ได้เกิด

ประสิทธิภาพสูงสุด

(3) ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือครูวิชาการโรงเรียน (ประธานกรรมการดำเนินงานโครงการ) มีบทบาทดังนี้

- ดำเนินงานตามแผนงานโครงการฯ

- นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย

- เป็นที่ปรึกษาของคณะทำงานทุกฝ่าย

- จัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำเสนอรายงาน

ความก้าวหน้าของโครงการฯ ต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน ตลอดจนพิจารณาเสนอความดีความชอบของผู้ปฏิบัติงาน

- ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียน

(4) ฝ่ายธุรการ

- ดำเนินการด้านเอกสารต่างๆ ในงานสารบรรณ งานพัสดุ และงานการเงิน ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

- ติดต่อประสานงานด้วยเอกสารวิชา การขออนุญาตทำงานของครูชาว ต่างประเทศ

- ดูแลความเรียบร้อยของสำนักงานโครงการฯ ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ต่างๆ

- นำเสนอข้อมูลต่างๆ และรายงานต่อประธานกรรมการอำนวยการฯ

- อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายของโครงการฯ เพื่อให้ได้เกิด

ประสิทธิภาพสูงสุด

- ให้บริการ ประสานงานด้านข้อมูล อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็น แก่นักเรียนครู ชาวไทยและครูชาวต่างประเทศ

- ต้อนรับผู้ที่มาติดต่อทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน

- ดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ด้วยงบประมาณตามแผนงาน ให้เป็นไปตาม

ระเบียบและรวดเร็ว

- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(5) ฝ่ายวิชาการ

- ประสาน นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรในด้าน วิชาการ

- ดูแล กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียน การ จัดครูผู้สอน การจัดการรายสอน จัดหาตำรา/สื่อ/นวัตกรรม หนังสือประกอบการเรียนการสอนใน รายวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตร

- ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านวิชาการ
- ประสานบุคลากรในหมวดวิชาและครุנית เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูชาวต่างประเทศในด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- จัดสอนซ่อมเสริมและติดตามผลการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ประสานให้ครูชาวต่างประเทศ ให้ความรู้ด้านการสอน ให้ความรู้ภาษาอังกฤษแก่ ครู-อาจารย์และบุคลากรอื่นตามสมควร

- เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการแก่ครูชาวต่างประเทศ

(6) ฝ่ายกิจการนักเรียน

- ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม
- จัดนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเหมือนนักเรียนปกติ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนตระหนักในความเป็นไทย
- ติดตามประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในการควบคุมดูแล ป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(7) ฝ่ายแผนงาน

- ประสานงาน การจัดทำแผนงานโครงการฯ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของโครงการฯ
- ดูแล ติดตาม การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานโครงการฯ
- การจัดทำเครื่องมือประเมินผลโครงการฯ และดำเนินการประเมินผล การดำเนินงานโครงการฯ วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำสารสนเทศเผยแพร่แก่ผู้เกี่ยวข้อง
- จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรและดำเนินการตามแผน
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(8) ฝ่ายประสานงานชุมชน

- ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ผลงาน กิจกรรมของโครงการฯ สู่ชุมชนในทุก รูปแบบ
- ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(9) ฝ่ายอาคารสถานที่

- ประสานงานกับฝ่ายบริหารโรงเรียน ในการจัดเตรียมอาคารสถานที่พร้อมดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี
- จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ
- ดูแล ติดตาม ปฏิบัติงานของนักการภารโรง/ลูกจ้าง ให้ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(10) ฝ่ายเลขานุการ

- รับเอกสาร หลักฐาน และลงทะเบียนนักเรียนเข้าใหม่
- ดูแล กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- ประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรทุกฝ่าย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน
- ให้การต้อนรับและให้บริการแก่ผู้เข้าประชุมและศึกษาดูงาน
- ประสานงานในการจัดการ/จัดจ้าง ครูชาวต่างประเทศและบุคลากรอื่นตามความเหมาะสม
- นำเสนอข้อมูลให้ฝ่ายบริหารพิจารณาการจัดจ้างครูชาวต่างประเทศ พร้อมทั้งทำสัญญาจ้างและต่อสัญญาจ้าง
- จัดกิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาการ เช่น การประกวด การแข่งขันการจัดค่าย การจัดทำศนศึกษา ฯลฯ

- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้ มีแนวทางปฏิบัติจากประสบการณ์ของโครงการฯ ที่น่าสนใจต่อไปนี้

1) การเตรียมการ

- (1) การขออนุมัติเปิดสอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (2) ประชุมเตรียมการดำเนินงาน
- (3) ศึกษาดูงานจากโรงเรียนต่างๆ ทั้งโรงเรียนสองภาษาและนานาชาติ
- (4) ประชาสัมพันธ์ โครงการฯ แก่ชุมชนและเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นวิทยากรจากโรงเรียนนานาชาติอื่นๆ

(5) ศึกษาดูงานเพิ่มเติมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2) การจัดหลักสูตร

ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องเป็นเจ้าของภาษา

3) การจัดการเรียนการสอน

ครูที่สอนในภาคปกติรวมกำหนดขอบเขตเนื้อหา จุดประสงค์รายวิชา การใช้สื่ออุปกรณ์ร่วมกับอาจารย์ที่สอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งกำกับติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดและช่วยสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน

4) การทัศนศึกษา

มีการจัดทัศนศึกษาเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ปีละ 2 ครั้ง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5) การเรียนเสริมแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน

- (1) มีการเรียนปรับพื้นฐาน
- (2) ในภาคเรียนที่ 1 จะสอนเสริมในช่วงเวลาว่าง โดยครูชาวไทย

(3) ในภาคเรียนที่ 2 จัดให้เรียนกิจกรรมเสริมความถนัดและความสนใจในวันเสาร์และหลังจากปิดภาคเรียนที่ 2 จัดให้เรียนเสริมคอมพิวเตอร์ ศิลปะ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

(4) ในแต่ละปีอาจมีการปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมแต่ละสภาพการณ์

6) ค่าใช้จ่าย

(1) ค่าปรับพื้นฐานคนละ 2,000 บาท

(2) ค่าเล่าเรียนคนละ 25,000 บาท รวมทุกอย่างเช่นเดียวกับภาคปกติ

(3) ค่าลงทะเบียนส่วนหนึ่งนำเข้าเป็นค่าบำรุงการศึกษา ที่เหลือเก็บเข้าสมาคม

ผู้ปกครอง

2. การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

2.1 ปัจจัยในการพัฒนาภาษา

การพัฒนาภาษาเป็นความก้าวหน้าในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อรับรู้หรือแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และติดต่อซึ่งกันและกัน การที่เด็กจะพัฒนาภาษาได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยในการพัฒนาภาษา ดังต่อไปนี้ (เบญจมาศ พระธานี, 2538)

1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากตัวครู

ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับเด็ก เพราะเด็กจะเรียนรู้และเลียนแบบจากครูตลอดเวลา หากครูท่านใดที่เด็กรักและศรัทธามากเด็กก็จะยิ่งจดจำที่ครูสอนและเลียนแบบสิ่งที่ครูประพฤติมากตามไปด้วย ดังนั้นบุคลิกลักษณะและบทบาทของครูจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเป็นอันมากซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

(1) ความรู้ของครู ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็ก จะเข้าใจและเลือกวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างเหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของเด็ก ทำให้การพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้ามหากครูไม่มีความรู้ความเข้าใจมุ่งที่จะสอนตามที่ตนถนัด โดยไม่คำนึงถึงเด็กและวิธีการสอน การฝึกทักษะทางภาษาก็อาจล้มเหลวไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการสอน

(2) เจตคติของครู ความคิดหรือความรู้สึกของครูผู้สอนที่มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะทางภาษาย่อมแสดงออกให้เด็กทราบได้ทางสีหน้า ท่าทาง แววตา คำพูดและจากการฝึกทักษะต่างๆ ซึ่งครูที่เห็นคุณค่าของการพัฒนาทักษะทางภาษาก็จะพยายามหาวิธีการสอนและเวลาสำหรับฝึกทักษะเหล่านั้นให้กับเด็กด้วยความสนใจและเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้าม ถ้าครูผู้สอนไม่เห็นคุณค่าของการฝึกทักษะทางภาษาก็จะปล่อยให้เด็กพัฒนาทักษะต่างๆ เอาเองตามธรรมชาติ ซึ่งอาจจะไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

(3) บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครู เนื่องจากเด็กสามารถเรียนรู้และเลียนแบบจากครูได้ตลอดเวลาตั้งกล่าวข้างต้น ฉะนั้นถ้าครูผู้สอนมีบุคลิกภาพโดยเป็นผู้ฟังที่ดีสนใจและตั้งใจฟังเมื่อเด็กพูด เด็กก็จะเป็นผู้ที่มีมารยาทในการฟังที่ดี มีสมาธิในการฟัง สนใจสิ่งที่ครูและเพื่อนๆ พูด ในทางกลับกันถ้าครูพูดขณะที่เด็กคุยกัน หรือครูไม่สนใจการฟังหรือการพูดของเด็ก เด็กก็จะพูดแข่งครูบ้าง พูดแข่งเพื่อนบ้าง โดยไม่รู้ว่าจังหวะใดควรพูดและจังหวะใดควรฟัง

(4) ความสามารถในการใช้ภาษาของครู การพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็ก จะได้ผลดีย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญของครูอีกประการหนึ่งคือ ความสามารถในการใช้ภาษาของครู ว่าครูมีความสามารถในการเลือกใช้คำหรือประโยคได้ถูกต้องและเหมาะสมเพียงใดทั้งนี้เพื่อการเป็นต้นแบบสำหรับเด็ก ให้เด็กได้เลียนแบบอย่างการใช้ภาษา เช่น ครูใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ ใช้น้ำเสียงที่สุภาพ นุ่มนวล ชัดเจน เร้าความสนใจ เด็กก็จะเลียนแบบการใช้ภาษาของครูในการพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดีตามไปด้วย

(5) การสอนของครู ครูมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการกำหนดและจัดกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้กับเด็ก ถ้าครูจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาให้เด็กได้ครบตามความมุ่งหมายและประเภทของทักษะดังกล่าวแล้ว การพัฒนาทักษะทางภาษาก็จะสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ถ้าครูฝึกทักษะทางภาษาเพียงบางอย่างที่ครูถนัดและไม่นำทักษะทั้งสี่มาสัมพันธ์หรือบูรณาการไว้ด้วยกัน ก็จะทำให้เด็กขาดทักษะทางภาษาบางประการซึ่งจะมีผลเสียในการนำทักษะทางภาษาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น การสอนของครูจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยตรงที่สำคัญมากที่สุดอีกประการหนึ่ง

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากตัวเด็ก

การที่ครูจะจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทางภาษาให้กับเด็กในห้อง โดยให้ทุกคนกระทำเหมือนกันและพร้อมกันก็ตาม แต่ผลของการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กแต่ละคนก็คงจะแตกต่างกัน สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลเช่นนี้ก็เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กในด้านต่างๆ นั่นเอง ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากตัวเด็กจึงอาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

(1) สภาพกายของเด็ก อวัยวะสำคัญของการรับรู้ภาษา คือ ประสาทสัมผัสต่างๆ ผู้สอนจำเป็นต้องสังเกตและสำรวจดูว่าเด็กคนใดมีประสาทสัมผัสใดไม่ปกติบ้าง หากพบความผิดปกติครูจะต้องให้ความช่วยเหลือ เช่น ถ้าหูพิการ สายตาสั้น ครูก็ควรย้ายที่นั่งให้นั่งใกล้ครูหรือส่งไปให้แพทย์ตรวจรักษา นอกจากประสาทหูและตาแล้ว สภาพกายที่เจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา นอกจากนี้สุขนิสัยก็อาจมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้ด้วย

(2) สติปัญญาของเด็ก ระดับสติปัญญาของผู้เรียน ก็มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาด้วยเพราะผู้เรียนที่มีสติปัญญาสูง มีความจำดี มีสมาธิติดตามเรื่องได้นาน จะมีความเข้าใจในเรื่องราวที่ฟังหรืออ่านได้ตรงถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้การพัฒนาทักษะการฟังและอ่านพัฒนาไปได้เร็ว แต่เด็กที่มีสติปัญญาต่ำจะพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ช้า

(3) อารมณ์ของเด็ก อารมณ์ของเด็กมีผลกระทบต่อทักษะทางภาษาในขณะที่กำลังเรียนอย่างยิ่ง เพราะหากเด็กมีอารมณ์ที่ไม่ปกติในขณะที่ฟังหรืออ่านก็ไม่สามารถที่จะรับรู้เรื่องราวใดๆ ที่ฟังหรืออ่านได้ เช่น การฟังขณะที่มีอารมณ์โกรธ เสียใจ ดีใจ เศร้าใจ หรือฟังชาน

ผู้ฟังจะไม่ได้สนใจในสิ่งที่ฟังทำให้ไม่เข้าใจเรื่องราวที่รับฟัง ดังนั้น การฝึกทักษะทางภาษาขณะที่เด็กมีอารมณ์ไม่ปกติจึงไม่เกิดผลเท่าที่ควร

(4) ความสนใจของเด็ก เนื่องจากความสนใจเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้คนเรามีความตั้งใจต่อการประกอบกิจกรรมต่างๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลสามารถประกอบกิจกรรมนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านต่างๆ ก็เช่นเดียวกัน หากครุมีความสามารถในการสร้างความสนใจให้เกิดแก่เด็กอย่างได้ผล เด็กก็จะตั้งใจฝึกทักษะทางภาษานี้ อย่างจริงจัง ดังนั้นความสนใจของเด็กจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นอันมาก

(5) ความรู้พื้นฐานของเด็ก ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของเด็กด้วย ในการฟังหรืออ่านเรื่องราวใดๆ ผู้ฟังหรือผู้อ่านจะรับรู้และเข้าใจได้ดีในเวลาอันรวดเร็ว เรื่องที่ฟังหรืออ่านนั้นจะต้องใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์ของผู้ฟังหรือผู้อ่านเพราะผู้ฟังหรือผู้อ่านต้องแปลเสียงและภาพโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ หรือความรู้เดิมเป็นความเข้าใจ ดังนั้น การเลือกเรื่องมาใช้ในการฝึกทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน จึงควรเป็นสิ่งที่เด็กมีประสบการณ์มาแล้ว

(6) ภูมิหลังของเด็ก ภูมิหลังของเด็ก หมายถึง เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ภูมิสำเนาและเพศของเด็ก ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่กล่าวถึงนี้ล้วนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กทั้งสิ้น

(7) จำนวนพี่น้องในครอบครัวของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีจำนวนพี่น้องไม่มากนัก พ่อแม่ย่อมมีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมกับลูก การพัฒนาทางภาษาของเด็กก็พัฒนาได้มาก และเร็วกว่าเด็กที่พ่อแม่ไม่ใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าลูกคนหัวปีมักจะมีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าลูกคนสุดท้อง เพราะเขาย่อมมีโอกาสใกล้ชิดพ่อแม่หรือผู้ใหญ่มากกว่าและได้ประสบการณ์ทางภาษาซึ่งเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางภาษาได้มากกว่าลูกคนสุดท้อง ส่วนในเรื่องจำนวนพี่น้องของเด็กที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางภาษาที่ต่างประเทศมีผู้ศึกษาไว้พบว่า เด็กลูกโตนพัฒนาทักษะทางภาษาได้เร็วกว่าลูกแฝด โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการพูด

2.3 สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการฟังของเด็กที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังสำหรับเด็ก ลักษณะของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษามีดังต่อไปนี้

(1) ภาษาที่ใช้ที่บ้าน ภาษาที่บ้านซึ่งเด็กใช้มาตั้งแต่เริ่มแรกนั้น การใช้ภาษาดังกล่าวย่อมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็ก เมื่อเด็กเคยชินภาษาสำเนียงหนึ่ง แต่ต้องมาฟังภาษาสำเนียงที่โรงเรียนอีกอย่างหนึ่ง ทำให้เด็กเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมไม่ได้ ย่อมเป็นปัญหาในการพัฒนาทักษะทางภาษาแก่เด็กด้วย

(2) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เด็กๆ ที่มีฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวดีย่อมมีประสบการณ์กว้างขวาง เพราะครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างดีจะมีโทรทัศน์ วิทยุและมักพา

เด็กไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ทำให้เด็กได้พบเห็นสิ่งต่างๆ มากมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลที่ช่วยทำให้ทักษะทางภาษาของเด็กดีขึ้นด้วย

(3) ฐานะทางสังคมที่แวดล้อมเด็ก สังคมที่เด็กอยู่นั้นอาจเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท เด็กที่อยู่ในสังคมเมืองที่มีประชาชนหนาแน่น เด็กย่อมได้รับรู้รับฟังสิ่งต่างๆ มากทำให้มีประสบการณ์กว้างและเด็กมีการพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดี นอกจากนี้สังคมของคนในครอบครัวยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้นได้เช่นเดียวกัน

(4) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ครูที่มีความเป็นกันเองกับผู้เรียนจะทำให้เด็กรักและศรัทธา ซึ่งจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางภาษาได้มากขึ้น รวมทั้งบรรยากาศในการเรียนการสอนย่อมเป็นไปด้วยดี

(5) ความสัมพันธ์ของเด็กกับเพื่อนๆ ในชั้นและในโรงเรียน เด็กที่มีความสัมพันธ์กับคนอื่นดี จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้นได้ การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กด้วยกันเป็นส่วนสำคัญมากในการพัฒนาทักษะทางภาษาและทางด้านมนุษยสัมพันธ์รวมทั้งยังเป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีอีกด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

วิธีการสอนภาษาอังกฤษแต่ละวิธีต่างก็อยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่แต่ละวิธียึดถือ การศึกษาแนวคิดแต่ละแนวคิดดังกล่าวอย่างเจาะจงจะทำให้เกิดความเข้าใจในวิธีการสอนภาษาอังกฤษแต่ละวิธีได้อย่างลึกซึ้ง (ณัฐวดี กิจรุ่งเรือง, 2542) ทั้งนี้ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535) ได้จัดกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออกเป็น 2 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแบบการรับรู้ (Acquisition)

แนวคิดนี้เป็นแนวคิดทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

3.1.1 เป็นวิธีการสอนที่เน้นแบบการเรียนภาษาแม่ของเด็ก มีการจัดประสบการณ์สอนให้เด็กได้พบและคุ้นเคยกับภาษาที่ตนเรียนมากที่สุด ให้ผู้เรียนได้คลุกคลีกับเจ้าของภาษาโดยตรง ถือว่าการเรียนภาษาคือการเรียนคำศัพท์ ไวยากรณ์ที่เรียนเป็นแบบคำจำกัดความและกฎเกณฑ์ เนื้อเรื่องที่เรียนมักจะยึดเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเกณฑ์

3.1.2 ไม่พูดภาษาของผู้เรียนในห้องเรียน แต่จะใช้วิธีการออกท่าทางและวิธีพูดซ้ำๆ แลกเปลี่ยนคำถามคำตอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเลียนแบบได้

3.1.3 เน้นภาษาพูดเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนเคยชินกับแบบของภาษาพูดมากกว่าทักษะอื่นๆ ไม่ยึดความคิดที่ว่าทุกภาษามีโครงสร้างของตนเองและไม่สามารถเปรียบเทียบภาษาที่สองกับภาษาของผู้เรียน

3.2 แนวคิดทางการสอนภาษาตามแบบการเรียนภาษา (Learning)

เป็นแนวคิดทางการสอนภาษาแบบเป็นทางการโดยผ่านการเรียนการสอนในห้องเรียนทั้งนี้มีแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดทางการเรียนการสอนภาษาตามแบบเรียนภาษาใน 3 ลักษณะ คือ แนวคิดทางด้านจิตวิทยา แนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์ และแนวคิดทางด้านมานุษยวิทยา โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 แนวคิดทางด้านจิตวิทยา แบ่งออกเป็นทฤษฎี 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1) ทฤษฎีสั่งเร้าและการตอบสนองหรือทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรม เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองเมื่อได้รับการเสริมแรงจากการตอบสนองที่ถูกต้องการเรียนรู้จึงจะเกิดขึ้น นักจิตวิทยาคนสำคัญของแนวคิดนี้ได้แก่ Thorndike Pavlov และ Skinner

2) ทฤษฎีความคิดความเข้าใจ เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการค้นพบและเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การเรียนรู้เกิดจากการมองเห็นความสัมพันธ์ของปัญหาจนเกิดความเข้าใจ ซึ่งเรียกว่าการหยั่งเห็น นอกจากนี้การเรียนรู้จะต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละคน บางครั้งเรียกทฤษฎีนี้ว่า Gestalt Theory นักจิตวิทยาคนสำคัญของแนวคิดนี้ได้แก่ E. G. Tolman และ W. Kohler

3.2.2 แนวคิดด้านภาษาศาสตร์ แบ่งตามแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มที่เน้นโครงสร้างงาน (Structuralists) เชื่อว่าภาษาเป็นสิ่งที่วิเคราะห์ได้เป็นระบบซึ่งเราอาจพิจารณาเป็นส่วนๆ ได้ แต่ละหน่วยของภาษามีความเกี่ยวพันกัน นอกจากนี้ภาษาคือภาษาพูด การวิเคราะห์ภาษาจึงควรดูจากสิ่งที่เจ้าของภาษาพูด ไม่ใช่สิ่งที่ควรพูดและเชื่อว่าโครงสร้างของภาษาแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน

2) กลุ่มไวยากรณ์และปริวรรต (Transformationalists) นำโดย Noam Chomsky เชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ของประโยค ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับประโยคและคำของประโยคและเชื่อว่าคนเราทุกคนมีความสามารถที่จะเข้าใจภาษาและสามารถจะแสดงออกมาได้ แต่จะต้องมีความเข้าใจในภาษานั้นๆ ก่อนถึงจะสามารถแสดงออกได้

3) กลุ่มภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguists) นำโดย D.Hymes ยังแนวคิดกลุ่มไวยากรณ์ปริวรรตว่า การแสดงออกทางภาษาตามความเชื่อของกลุ่มไวยากรณ์ปริวรรตไม่ใช่ความสามารถในการนำภาษาไปใช้ ดังนั้นนักจิตวิทยากลุ่มนี้จึงเน้นการใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมกับสภาพการที่คำพูดนั้นถูกนำมาใช้มากกว่า โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากนัก

3.2.3 แนวคิดทางด้านมานุษยวิทยา เชื่อว่าผู้ที่เรียนรู้ภาษาได้ดีนั้นจะต้องเป็นผู้ที่คิด แสดงความรู้สึก หรือแสดงพฤติกรรมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามารถทางสติปัญญา และความรู้สึกของตนเอง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่สัมพันธ์กับความรู้สึก ประสบการณ์ ความจำ ความหวัง ความปรารถนา ความเชื่อ ค่านิยม และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดทางจิตวิทยา ทางภาษาศาสตร์ และทางมานุษยวิทยาต่างกล่าวข้างต้น เป็นพื้นฐานทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มเน้นพฤติกรรมนิยมหรือการสร้างสมนัย กลุ่มนี้มีแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยเชื่อว่า ภาษาเป็นเรื่องของนิสัยหรือความเคยชิน การเรียนภาษาคือการเลียนเสียงหรือการเลียนแบบ การสอนภาษาจึงมุ่งที่จะสร้างนิสัยให้พูดภาษาใหม่ได้อย่างคล่องแคล่วโดยไม่ต้องคิดแต่เน้นที่การเลียนแบบหรือพูดซ้ำๆ บทเรียนจะจัดเตรียมจากผลการเปรียบเทียบภาษาของตนกับภาษาที่จะเรียนในด้านระบบเสียงและรูปประโยค ส่วนในมีความแตกต่างกันจะต้องฝึกให้มากวิธีสอนตามแนวคิดนี้ คือ วิธีสอนแบบฟัง-พูด (Audio-lingual Method)

2) กลุ่มที่เน้นความรู้ความเข้าใจ กลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางจิตวิทยาแบบความคิดความเข้าใจ และทฤษฎีทางภาษาศาสตร์กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรต โดยมีความเชื่อว่าการที่คนเราจะพูดภาษาใดภาษาหนึ่งได้อย่างคล่องแคล่วนั้น ความสามารถในการเข้าใจภาษานั้นมีอยู่แล้วในตัว การสอนภาษาจึงมุ่งให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมดของภาษา รวมทั้งการเข้าใจกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ภาษา นอกจากนั้นการเรียนรู้ควรจะเป็นไปอย่างมีความหมายและเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่แล้วในการเรียนภาษาของตนเอง วิธีสอนตามแนวคิดของกลุ่มนี้ คือ วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar Translation Method) และวิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ความเข้าใจ (Cognitive Code Learning Theory)

3) กลุ่มที่เน้นการสื่อสาร กลุ่มนี้มีแนวคิดตามนักจิตวิทยาในกลุ่มความคิดความเข้าใจและกลุ่มภาษาศาสตร์สังคม หลักการสำคัญของแนวคิดของกลุ่มนี้คือ

- (1) การเรียนภาษาต้องมีเป้าหมาย
- (2) ความสามารถในการใช้ประโยค และความคิดอย่างต่อเนื่องทั้งหมดในขณะสื่อสารมีความสำคัญกว่าส่วนประกอบย่อยๆ ในประโยค
- (3) กระบวนการของการสื่อสารมีความสำคัญเท่ากับรูปแบบภาษา
- (4) การเรียนภาษาเน้นการปฏิบัติ
- (5) ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ไม่ได้เป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการสื่อสารวิธีสอนตามแนวคิดของกลุ่มนี้ คือ วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach)

4) กลุ่มมานุษยวิทยา กลุ่มนี้มีแนวคิดตามแนวคิดทางมานุษยวิทยา ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ จุดประสงค์ของการเรียนภาษา ไม่ใช่เป็นเพียงความต้องการที่จะสื่อสารกับคนอื่นๆ เท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาศักยภาพภายในตัวของตนเอง และถือว่าภาษาเป็นเครื่องมือของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) วิธีสอนตามแนวคิดของกลุ่มนี้ คือ วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) วิธีสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) และวิธีสอนแบบชักชวน (Suggestopedia)

4. วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศนั้นมีมาช้านาน จึงได้มีการพัฒนาวิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบต่างๆ มาเพื่อใช้ในการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่รู้จักกันดีและนิยมใช้ในปัจจุบันพอสรุปได้ดังตารางที่ 2 ดังนี้ (สุมิตรรา อังวัฒนกุล, 2540, ปณิตिता สำราญกิจ, 2551)

ตารางที่ 2.2 วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ	ข้อดี	ข้อจำกัด
1) วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar - translation Method) เป็นวิธีการสอนแบบคลาสสิก (Classical Method) ที่นิยมใช้สอนในภาษากรีกและภาษาละติน ซึ่งไม่เน้นการพูดและการฟัง แต่เน้นการเรียนไวยากรณ์และการแปล วัตถุประสงค์ของการสอนวิธีนี้คือ ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านและเห็นคุณค่าของบทประพันธ์ต่างประเทศและเชื่อว่าจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจไวยากรณ์ของภาษาตนเองมากขึ้น วิธีการสอนแบบนี้ใช้การท่องจำกฎเกณฑ์และคำศัพท์ โดยจะประกอบไปด้วยบทเรียนและแบบฝึกหัด ผู้สอนเป็นผู้ควบคุมชั้นและให้ความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนปฏิบัติตามคำบอกของผู้สอน ในห้องเรียนจะใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่	1) ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของภาษา 2) ผู้สอนที่พูดภาษาอังกฤษไม่คล่องก็สามารถสอนได้ 3) เหมาะสำหรับนักเรียนที่มีความสนใจในการเรียนภาษา	1) ผู้เรียนไม่สามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายได้ 2) ไม่เหมาะกับระดับการเรียนการสอนภาษาในระดับพื้นฐาน 3) อาจทำให้เกิดความสับสนในการใช้ภาษา เพราะผู้เรียนจะต้องแปลจากประโยคในโครงสร้างของภาษาไปเป็นลักษณะประโยคของภาษาที่เรียน (อรุณี วิริยะจิตรา, 2532) 4) วิธีนี้เหมาะกับเด็กเก่ง เพราะการแปลเป็นทักษะพิเศษ ผู้ที่จะแปลได้ดีจะต้องมีความรู้ทั้งสองภาษาเป็นอย่างดี
2) วิธีสอนแบบตรง (Direct Method) การสอนวิธีนี้เน้นทักษะการพูดเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้ บทเรียนส่วนใหญ่จึงประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นบทสนทนา ผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้พูดโต้ตอบด้วยภาษาต่างประเทศที่เรียนอยู่ตลอดเวลา โดยไม่มีการใช้ภาษาเดิมของ	1) ถ้าผู้เรียนเรียนด้วยวิธีการสอนนี้เป็นเวลานานพอสมควร ผู้เรียนจะใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้ 2) ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาแบบเดียวกับกับเรียนรู้ภาษาแม่ของตน	1) ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถเข้าใจภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่วเหมือนเจ้าของภาษา 2) ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจและสรุปหลักเกณฑ์เอง ซึ่งอาจจะเกิดความ

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ	ข้อดี	ข้อจำกัด
<p>ผู้เรียนในห้อง ผู้สอนจะใช้ภาษาต่างประเทศตลอดเวลา ไม่มีการเน้นสอนไวยากรณ์ นิยมใช้เจ้าของภาษาหรือผู้ที่มีความสามารถใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาเป็นผู้สอน</p>	<p>3) ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา เพราะได้ร่วมกิจกรรมและได้รับการฝึกในสถานการณ์ต่างๆ บ่อย</p>	<p>เข้าใจที่ไม่ตรงกัน 3) เหมาะกับชั้นเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่มาก</p>
<p>3) วิธีสอนแบบฟัง-พูด (Audio – lingual Method) การสอนวิธีนี้มุ่งให้ผู้เรียนสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศที่เรียนได้จนเกิดเป็นนิสัยผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาให้ผู้เรียนในการเลียนแบบ ส่วนผู้เรียนเป็นผู้ลอกเลียนแบบและปฏิบัติตามผู้สอนจนสามารถฟังเข้าใจ แล้วจึงเริ่มการฝึกอ่านและเขียน การเรียนเน้นการท่องจำบทสนทนา</p>	<p>1) ผู้เรียนได้ฝึกทักษะครบทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน 2) ผู้เรียนได้ฝึกภาษาตลอดเวลาจนสามารถใช้ภาษาได้อย่างอัตโนมัติ 3) ผู้เรียนได้ใช้ภาษาตามที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน</p>	<p>1) เหมาะสำหรับเด็กเก่งและเป็นคนช่างสังเกต 2) ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและความสามารถในการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี 3) การแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยๆ บางครั้งผู้เรียนไม่สามารถนำไปเชื่อมโยงกันได้ 4) การฝึกซ้ำๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ถ้าผู้สอนจัดกิจกรรมไม่น่าสนใจ</p>
<p>4) วิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Code Learning Theory) การสอนวิธีนี้มุ่งพัฒนาความสามารถที่จะเข้าใจภาษาเป็นสำคัญจึงจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจกฎเกณฑ์ รูปแบบของภาษา และความหมาย ดังนั้นการสอนจึงเน้นการฝึกทักษะครบทั้ง 4 ทักษะไปพร้อมๆ กันไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับ การสอนวิธีนี้ยังเป็นการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความคิด สติปัญญาและมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ใช้ภาษาไทยอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้รวดเร็ว (พิตรวัลย์ โกวิทวิท, 2537) ถ้าผู้เรียนทำผิดถือเป็นเรื่องธรรมดา จึงไม่จำเป็นต้อง</p>	<p>1) ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนใช้สติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ 2) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทั้ง 4 ไปพร้อมกัน 3) ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของภาษา</p>	<p>1) ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาน้อย 2) การเรียนวิธีนี้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาของผู้เรียน 3) การสอนด้วยวิธีนี้มีข้อจำกัดอยู่ที่โครงสร้างของภาษาและจำนวนคำศัพท์ที่นำเสนอ</p>

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ	ข้อดี	ข้อจำกัด
แก้ไขทันที โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสิ่งนั้นสามารถใช้สื่อความหมายได้		
5) วิธีสอนแบบเงียบ (The Silent Way) หลักการพื้นฐานของวิธีสอนแบบนี้ข้อหนึ่ง คือ “การสอนควรเป็นรองการเรียนรู้” มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะคิดด้วยตนเอง ใช้ความสามารถที่จะใช้ภาษาด้วยตนเอง ผู้สอนจึงควรพูดให้น้อยที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงและมีพฤติกรรมทางภาษา ทั้งพฤติกรรมภายในคือใช้สติปัญญาในการคิด และพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกคือ การพูด (วาสนา โกวิทยา, 2525) การนั่งเงียบของผู้สอน จะช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระที่จะคิดอย่างสร้างสรรค์ ช่วยให้เกิดความร่วมมือกันในกลุ่มผู้เรียนมากยิ่งขึ้น	1) ผู้เรียนได้คิดและใช้ภาษาอย่างเต็มที่ เพราะผู้สอนทำหน้าที่คอยช่วยเหลือเท่านั้น 2) ผู้เรียนได้เรียนร่วมกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหา ร่วมกัน 3) ผู้สอนมีเวลาและมีโอกาสในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ได้เห็นจุดอ่อนและหาทางแก้ไขข้อบกพร่อง	1) ผู้เรียนต้องใช้เวลามากในการทำความเข้าใจเรื่องนั้นๆ ถ้าจะสอนในสิ่งที่เป็นนามธรรม 2) วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้เรียนกลุ่มเล็กๆ ซึ่งเป็นไปได้ยากสำหรับโรงเรียนโดยทั่วไป 3) ผู้เรียนที่มีสมาธิสั้น สติปัญญาไม่สูงจะรู้สึกเบื่อหน่ายและทอดถอย
6) วิธีสอนแบบชักชวน (Suggestopedia) วิธีสอนแบบนี้มุ่งให้ผู้เรียนเรียนภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ผู้สอนทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจผู้เรียนเพื่อเป็นการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนรู้สึกสบาย ไม่มีการบังคับเพราะผู้เรียนจะต้องใช้พลังสมองสร้างการจดจำอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะใช้บทบาทเป็นสื่อในการเรียน บทสนทนาที่ใช้มีคำแปลเป็นภาษาของผู้เรียน รวมทั้งไวยากรณ์และคำศัพท์จากบทสนทนาไว้ด้านหนึ่ง การฝึกใช้ภาษามักจะเป็นกิจกรรมกลุ่มไม่มีการบังคับเป็นรายบุคคล	1) ผู้เรียนไม่มีความกลัวหรือกังวลว่าจะทำผิด 2) ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายทั้งร่างกายและอารมณ์ 3) ผู้เรียนได้เรียนภาษาที่ใช้จริงและเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปด้วย	1) ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทนสูง 2) ผู้สอนจะต้องมีความเชื่อในปรัชญาเกี่ยวกับการสอนแบบชักชวน 3) ผู้เรียนอาจมีความรู้ด้านไวยากรณ์ไม่ค่อยดี เพราะวิธีนี้มุ่งเน้นการนำภาษาไปใช้เพื่อการสื่อสาร
7. วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) การสอนวิธีนี้ มุ่งเน้นความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างปฏิกิริยาตอบโต้ทางกายของผู้เรียน และต้องการให้	1) ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน 2) สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้อย่างเต็มที่	1) อาจไม่ได้ผลสำหรับนักเรียนกลุ่มใหญ่ เพราะผู้สอนดูแลไม่ทั่วถึง 2) วิธีสอนแบบนี้ต้องการผู้เรียนที่มีความสามารถ

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ	ข้อดี	ข้อจำกัด
ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนติดต่อสื่อสารได้ บทบาทของผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา ผู้สอนต้องเข้าใจความรู้สึกของผู้เรียน และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีมานะที่จะเอาชนะการเรียนรู้ภาษาให้ได้ ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก	3) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน	ระดับเดียวกันมีแรงจูงใจอย่างเดียวกัน 3) ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียนและภาษาต่างประเทศที่สอนเป็นอย่างดี
8. วิธีสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (The Total Physical Response Method) การสอนวิธีนี้ให้ความสำคัญการฟังเพื่อความเข้าใจ จึงเน้นทักษะการฟัง ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะเรียนรู้จากการสังเกต การกระทำ และกิริยาอาการของครู รวมทั้งการฝึกปฏิบัติตามด้วยตนเอง การปฏิบัติถือเป็นหัวใจของการสอนวิธีนี้ การปฏิบัติตามทันทีทำให้เข้าใจสิ่งที่เรียนได้รวดเร็วและจดจำได้นาน (วาสนา โกวิทยา, 2525) ภาษาที่ใช้สอนจะเป็นภาษาต่างประเทศ วิธีสอนแบบนี้เชื่อว่า ถ้าผู้เรียนพร้อมจะปฏิบัติตามได้เอง	1) ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยการปฏิบัติทำให้จดจำได้นาน 2) ผู้เรียนไม่มีความกังวลหรือกลัวว่าจะทำอะไรผิด 3) ท่าทางที่แสดงออกมาจากความเข้าใจของผู้เรียน	1) ไม่สามารถใช้วิธีสอนแบบนี้กับกลุ่มใหญ่ได้ 2) ผู้สอนต้องมีความอดทนสูง เพราะเป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนเข้าใจยาก 3) วิธีนี้เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายอาจทำให้ผู้เรียนบกพร่องทางด้านไวยากรณ์
9. วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion Method) การสอนแบบนี้มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีการระดมสมองช่วยกันคิดพิจารณาปัญหา หาข้อเท็จจริง ฝึกให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก รู้จักใช้เหตุผล ฝึกการฟังที่ดี ฝึกความอดทน และฝึกให้เป็นคนมีระเบียบวินัย (พิตรวัลย์ โกวิทวิท, 2537)	-	-
10. วิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach) การสอนวิธีนี้ เชื่อว่า ภาษาไม่ได้เป็นเพียงระบบไวยากรณ์ที่	1) เป็นวิธีสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ในการเรียนภาษา คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่าง	1) ผู้สอนต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความสามารถในการใช้ภาษาการสร้างสถานการณ์ใน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ	ข้อดี	ข้อจำกัด
<p>ประกอบด้วยเสียงคำศัพท์โครงสร้างเท่านั้น แต่ภาษาคือระบบที่ใช้ในการสื่อสาร ดังนั้น การสอนจึงควรให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้ ไม่ได้เรียนรู้เพียงวิธีการ (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540) การสอนจะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่คล้ายในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด ส่วนผู้สอนจะต้องไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกครั้ง ควรจะแก้ไขเฉพาะที่จำเป็นการสอนจะเน้นให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่หลากหลาย</p>	<p>เหมาะสมกับสถานการณ์จริง</p> <p>2) เป็นวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกใช้ความคิดและความกล้าในการใช้ภาษา</p> <p>3) ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน รู้จักช่วยเหลือกัน มีวินัยและมีความรับผิดชอบ</p>	<p>ห้องเรียนให้เหมือนจริง และการจัดกิจกรรมทางภาษา</p> <p>2) เน้นความสามารถในการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารมากกว่าความรู้ความสามารถในรูปแบบของภาษา</p>
<p>11. วิธีสอนที่มุ่งประสบการณ์ทางภาษา (Concentrated Language Encounters) การสอนวิธีนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความหมายทางภาษา ก่อนที่จะเรียนรู้องค์ประกอบย่อยของภาษา เริ่มต้นจากการฟังเรื่องที่ครูอ่านและต้องเล่าเรื่องย้อนกลับ ลำดับเรื่องใหม่ อ่านออกเสียงสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเล่นบทบาทสมมติ จากนั้นช่วยกันเขียนเรื่องทำหนังสือเล่มใหญ่ เล่นเกม และทำกิจกรรมเสริมทางภาษา</p>	<p>1) ผู้เรียนจะรักการอ่านมากขึ้นเพราะได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นการอ่าน</p> <p>2) ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ</p> <p>3) เป็นการฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น การวางแผนร่วมกัน และการใช้ประชาธิปไตยในกลุ่ม</p>	<p>1) ใช้เวลาในการสอนแต่ละชั้นค่อนข้างมาก</p> <p>2) ครูจะต้องเสียสละเวลาต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนเป็นจำนวนมาก</p>
<p>12. วิธีสอนแบบผสมผสาน (Eclectic Method) การสอนวิธีนี้เป็นการสอนที่เลือกใช้ข้อดีของวิธีสอนแบบต่างๆ มาผสมผสานกันเป็นการนำส่วนดีของวิธีสอนแบบต่างๆ มาใช้ในการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการสอนแต่ละครั้ง ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุ</p>	-	-

วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ	ข้อดี	ข้อจำกัด
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้		

5. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

วิธีการสอนภาษาอังกฤษแต่ละวิธีต่างก็อยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่แต่ละวิธียึดถือ การศึกษาแนวคิดแต่ละแนวคิดดังกล่าวอย่างเจาะจงจะทำให้เกิดความเข้าใจในวิธีการสอนภาษาอังกฤษแต่ละวิธีได้อย่างลึกซึ้ง (ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง, 2542) ทั้งนี้ สมิตรา อังวัฒนกุล (2540) ได้จัดกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแบบการรับรู้ (Acquisition)

แนวคิดนี้เป็นแนวคิดทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

5.1.1 เป็นวิธีการสอนที่เน้นแบบการเรียนภาษาแม่ของเด็ก มีการจัดประสบการณ์สอนให้เด็กได้พบและคุ้นเคยกับภาษาที่ตนเรียนมากที่สุด ให้ผู้เรียนได้คลุกคลีกับเจ้าของภาษาโดยตรง ถือว่าการเรียนภาษาคือการเรียนคำศัพท์ ไวยากรณ์ที่เรียนเป็นแบบคำจำกัดความและกฎเกณฑ์ เนื้อเรื่องที่เรียนมักจะยึดเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเกณฑ์

5.1.2 ไม่พูดภาษาของผู้เรียนในห้องเรียน แต่จะใช้วิธีการออกท่าทางและวิธีพูดซ้ำๆ แลกเปลี่ยนคำถามคำตอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเลียนแบบได้

5.1.3 เน้นภาษาพูดเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนเคยชินกับแบบของภาษาพูดมากกว่าทักษะอื่นๆ ไม่ยึดความคิดที่ว่าทุกภาษามีโครงสร้างของตนเองและไม่สามารถเปรียบเทียบภาษาที่สองกับภาษาของผู้เรียน

5.2 แนวคิดทางการสอนภาษาตามแบบการเรียนภาษา (Learning)

เป็นแนวคิดทางการสอนภาษาแบบเป็นทางการโดยผ่านการเรียนการสอนในห้องเรียนทั้งนี้มีแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดทางการเรียนการสอนภาษาตามแบบเรียนภาษาใน 3 ลักษณะ คือ แนวคิดทางด้านจิตวิทยา แนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์ และแนวคิดทางด้านมานุษยวิทยา โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 แนวคิดทางด้านจิตวิทยา แบ่งออกเป็นทฤษฎี 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

ทฤษฎีสั่งรื้อและการตอบสนองหรือทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองเมื่อได้รับการเสริมแรงจากการตอบสนองที่ถูกต้องการเรียนรู้จึงจะเกิดขึ้น นักจิตวิทยาคนสำคัญของแนวคิดนี้ ได้แก่ Thorndike Pavlov และ Skinner

ทฤษฎีความคิดความเข้าใจ เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการค้นพบและเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การเรียนรู้เกิดจากการมองเห็นความสัมพันธ์ของปัญหาจนเกิดความเข้าใจ ซึ่งเรียกว่าการหยั่งเห็น นอกจากนี้การเรียนรู้จะต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละคน บางครั้งเรียกทฤษฎีนี้ว่า Gestalt Theory นักจิตวิทยาคนสำคัญของแนวคิดนี้ ได้แก่ E. G. Tolman และ W. Kohler

5.2.2 แนวคิดด้านภาษาศาสตร์ แบ่งตามแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่เน้นโครงสร้างงาน (Structuralists) เชื่อว่าภาษาเป็นสิ่งที่วิเคราะห์ได้เป็นระบบซึ่งเราอาจพิจารณาเป็นส่วนๆ ได้ แต่หน่วยของภาษามีความเกี่ยวพันกันนอกจากนี้ภาษา คือภาษาพูด การวิเคราะห์ภาษาจึงควรดูจากสิ่งที่เจ้าของภาษาพูด ไม่ใช่สิ่งที่ควรจะพูดและเชื่อว่า โครงสร้างของภาษาแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน

กลุ่มไวยากรณ์และปริวรรต (Transformationalists) นำโดย Noam Chomsky เชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ของประโยค ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับประโยคและคำของประโยคและเชื่อว่าคนเราทุกคนมีความสามารถที่จะเข้าใจภาษาและสามารถจะแสดงออกมาได้ แต่จะต้องมีความเข้าใจในภาษานั้นๆ ก่อนถึงจะสามารถแสดงออกได้

กลุ่มภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguists) นำโดย D.Hymes แย้งแนวคิดกลุ่มไวยากรณ์ปริวรรตว่า การแสดงออกทางภาษาตามความเชื่อของกลุ่มไวยากรณ์ปริวรรตไม่ใช่ความสามารถในการนำภาษาไปใช้ ดังนั้นนักจิตวิทยากลุ่มนี้จึงเน้นการใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมกับสภาพการที่คำพูดนั้นถูกนำมาใช้มากกว่า โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากนัก

5.2.3 แนวคิดทางด้านมานุษยวิทยา เชื่อว่าผู้ที่เรียนรู้ภาษาได้ดีนั้นจะต้องเป็นผู้ที่คิด แสดงความรู้สึก หรือแสดงพฤติกรรมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามารถทางสติปัญญา และความรู้สึกของตนเอง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่สัมพันธ์กับความรู้สึก ประสบการณ์ ความจำ ความหวัง ความปรารถนา ความเชื่อ ค่านิยม และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดทางจิตวิทยา ทางภาษาศาสตร์ และทางมานุษยวิทยาดังกล่าวข้างต้น เป็นพื้นฐานทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มเน้นพฤติกรรมนิยมหรือการสร้างสมนิสัย กลุ่มนี้มีแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยเชื่อว่า ภาษาเป็นเรื่องของนิสัยหรือความเคยชิน การเรียนภาษาคือการเปลี่ยนเสียงหรือการเปลี่ยนแบบ การสอนภาษาจึงมุ่งที่จะสร้างนิสัยให้พูดภาษาใหม่ได้อย่างคล่องแคล่วโดยไม่ต้องคิดแต่เน้นที่การเปลี่ยนแบบหรือพูดซ้ำๆ บทเรียนจะจัดเตรียมจากผลการเปรียบเทียบภาษาของตนกับภาษาที่จะเรียนในด้านระบบเสียงและรูปประโยค ส่วนในมีความแตกต่างกันจะต้องฝึกให้มากวิธีการสอนตามแนวคิดนี้ คือ วิธีสอนแบบฟัง-พูด (Audio-lingual Method)

2) กลุ่มที่เน้นความรู้ความเข้าใจ กลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางจิตวิทยาแบบความคิดความเข้าใจ และทฤษฎีทางภาษาศาสตร์กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรต โดยมีความเชื่อว่า การที่คนเราจะพูดภาษาใดภาษาหนึ่งได้อย่างคล่องแคล่วนั้น ความสามารถในการเข้าใจภาษานั้นมีอยู่แล้วในตัว การสอนภาษาจึงมุ่งให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมดของภาษา รวมทั้งการเข้าใจกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ภาษา นอกจากนั้นการเรียนรู้ควรจะเป็นไปอย่างมีความหมายและเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่แล้วในการเรียนภาษาของตนเอง วิธีสอนตามแนวคิดของกลุ่มนี้ คือ วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar Translation Method) และวิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Code Learning Theory)

3) กลุ่มที่เน้นการสื่อสาร กลุ่มนี้มีแนวคิดตามนักจิตวิทยากลุ่มความคิดความเข้าใจและกลุ่มภาษาศาสตร์สังคม หลักการสำคัญของแนวคิดของกลุ่มนี้คือ

- (1) การเรียนภาษาต้องมีเป้าหมาย
- (2) ความสามารถในการใช้ประโยค และความคิดอย่างต่อเนื่องทั้งหมดในขณะสื่อสารมีความสำคัญกว่าส่วนประกอบย่อยๆ ในประโยค
- (3) กระบวนการของการสื่อสารมีความสำคัญเท่ากับรูปแบบภาษา
- (4) การเรียนภาษาเน้นการปฏิบัติ
- (5) ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ไม่ได้เป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการสื่อสารวิธีสอนตามแนวคิดของกลุ่มนี้ คือ วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach)

4) กลุ่มมานุษยวิทยา กลุ่มนี้มีแนวคิดตามแนวคิดทางมานุษยวิทยา ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ จุดประสงค์ของการเรียนภาษา ไม่ใช่เป็นเพียงความต้องการที่จะสื่อสารกับคนอื่นๆ เท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาศักยภาพภายในตัวของตนเอง และถือว่าภาษาเป็นเครื่องมือของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) วิธีสอนตามแนวคิดของกลุ่มนี้ คือ วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) วิธีการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) และวิธีการสอนแบบชักชวน (Suggestopedia)

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศนั้นมีมาช้านาน จึงได้มีการพัฒนาวิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบต่างๆ มาเพื่อใช้ในการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

6. การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

6.1 ปัจจัยในการพัฒนาภาษา

การพัฒนาภาษาเป็นความก้าวหน้าในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อรับรู้หรือแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และติดต่อซึ่งกันและกัน การที่เด็กจะพัฒนาภาษาได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยในการพัฒนาภาษา ดังต่อไปนี้ (เบญจมาศ พระธานี, 2538)

6.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากตัวครู

ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับเด็ก เพราะเด็กจะเรียนรู้และเลียนแบบจากครูตลอดเวลา หากครูท่านใดที่เด็กรักและศรัทธามากเด็กก็จะยิ่งจดจำที่ครูสอนและเลียนแบบสิ่งที่ครูประพฤติมากตามไปด้วย ดังนั้นบุคลิกลักษณะและบทบาทของครูจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเป็นอันมากซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

6.1.1 ความรู้ของครู ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็ก จะเข้าใจและเลือกวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างเหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของเด็ก ทำให้การพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามหากครูไม่มีความรู้ความเข้าใจมุ่งที่จะสอนตามที่ตนถนัด โดยไม่คำนึงถึงเด็กและวิธีการสอน การฝึกทักษะทางภาษาก็อาจล้มเหลวไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการสอน

6.1.2 เจตคติของครู ความคิดหรือความรู้สึกของครูผู้สอนที่มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะทางภาษาย่อมแสดงออกให้เด็กทราบได้ทางสีหน้า ท่าทาง แววตา คำพูดและจากการฝึกทักษะต่างๆ ซึ่งครูที่เห็นคุณค่าของการพัฒนาทักษะทางภาษาก็จะพยายามหาวิธีการสอนและเวลาสำหรับฝึกทักษะเหล่านั้นให้กับเด็กด้วยความสนใจและเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้าม ถ้าครูผู้สอนไม่เห็นคุณค่าของการฝึกทักษะทางภาษาก็จะปล่อยให้เด็กพัฒนาทักษะต่างๆ เอาเองตามธรรมชาติ ซึ่งอาจจะไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

6.1.3 บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครู เนื่องจากเด็กสามารถเรียนรู้และเลียนแบบจากครูได้ตลอดเวลาตั้งกล่าวข้างต้น ฉะนั้นถ้าครูผู้สอนมีบุคลิกภาพโดยเป็นผู้ฟังที่ดีสนใจและตั้งใจฟังเมื่อเด็กพูด เด็กก็จะเป็นผู้ที่มีมารยาทในการฟังที่ดี มีสมาธิในการฟัง สนใจสิ่งที่ครูและเพื่อนๆ พูด ในทางกลับกันถ้าครูพูดขณะที่เด็กคุยกัน หรือครูไม่สนใจการฟังหรือการพูดของเด็ก เด็กก็จะพูดแข่งครูบ้าง พูดแข่งเพื่อนบ้าง โดยไม่รู้ว่าจังหวะใดควรพูดและจังหวะใดควรฟัง

6.1.4 ความสามารถในการใช้ภาษาของครู การพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กจะได้ผลดีเยี่ยมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญของครูอีกประการหนึ่งคือ ความสามารถในการใช้ภาษาของครู ว่าครูมีความสามารถในการเลือกใช้คำหรือประโยคได้ถูกต้องและเหมาะสมเพียงใดทั้งนี้เพื่อการเป็นต้นแบบสำหรับเด็ก ให้เด็กได้เลียนแบบอย่างการใช้ภาษา เช่น ครูใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ ใช้น้ำเสียงที่สุภาพ นุ่มนวล ชัดเจน เร้าความสนใจ เด็กก็จะเลียนแบบการใช้ภาษาของครูในการพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดีตามไปด้วย

6.1.5 การสอนของครู ครูมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการกำหนดและจัดกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้กับเด็ก ถ้าครูจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาให้เด็กได้ครบตามความมุ่งหมายและประเภทของทักษะดังกล่าวแล้ว การพัฒนาทักษะทางภาษาก็จะสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ถ้าครูฝึกทักษะทางภาษาเพียงบางอย่างที่ครูถนัดและไม่นำทักษะทั้งสี่มาสัมพันธ์หรือบูรณาการไว้ด้วยกัน ก็จะทำให้เด็กขาดทักษะทางภาษาบางประการซึ่งจะมีผลเสียในการนำทักษะทางภาษาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น การสอนของครูจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยตรงที่สำคัญมากที่สุดอีกประการหนึ่ง

6.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากตัวเด็ก

การที่ครูจะจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทางภาษาให้กับเด็กในห้อง โดยให้ทุกคนกระทำเหมือนกันและพร้อมกันก็ตาม แต่ผลของการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กแต่ละคนก็คงจะแตกต่างกัน สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลเช่นนี้ก็เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กในด้านต่างๆ นั่นเอง ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากตัวเด็กจึงอาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

6.2.1 สภาพกายของเด็ก อวัยวะสำคัญของการรับรู้ภาษา คือ ประสาทสัมผัสต่างๆ ผู้สอนจำเป็นต้องสังเกตและสำรวจดูว่าเด็กคนใดมีประสาทสัมผัสใดไม่ปกติบ้าง หากพบความผิดปกติครูจะต้องให้ความช่วยเหลือ เช่น ถ้าหูพิการ สายตาสั้น ครูก็ควรย้ายที่นั่งให้ห่างไกลครูหรือส่งไปให้แพทย์ตรวจรักษา นอกจากประสาทหูและตาแล้ว สภาพกายที่เจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา นอกจากนี้สุขนิสัยก็อาจมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้ด้วย

6.2.2 สติปัญญาของเด็ก ระดับสติปัญญาของผู้เรียนก็มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาด้วยเพราะผู้เรียนที่มีสติปัญญาสูง มีความจำดี มีสมาธิติดตามเรื่องได้นาน จะมีความเข้าใจในเรื่องราวที่ฟังหรืออ่านได้ตรงถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้การพัฒนาทักษะการฟังและอ่านพัฒนาไปได้เร็ว แต่เด็กที่มีสติปัญญาต่ำจะพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ช้า

6.2.3 อารมณ์ของเด็ก อารมณ์ของเด็กมีผลกระทบต่อทักษะทางภาษาในขณะที่กำลังเรียนอย่างยิ่ง เพราะหากเด็กมีอารมณ์ที่ไม่ปกติในขณะที่ฟังหรืออ่านก็ไม่สามารถที่จะรับรู้เรื่องราวใดๆ ที่ฟังหรืออ่านได้ เช่น การฟังขณะที่มีอาการโกรธ เสียใจ ตีใจ เศร้าใจ หรือ ฟุ้งซ่านผู้ฟังจะไม่ได้สนใจในสิ่งที่ฟังทำให้ไม่เข้าใจเรื่องราวที่รับฟัง ดังนั้น การฝึกทักษะทางภาษาขณะที่เด็กมีอารมณ์ไม่ปกติจึงไม่เกิดผลเท่าที่ควร

6.2.4 ความสนใจของเด็ก เนื่องจากความสนใจเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้คนเรามีความตั้งใจต่อการประกอบกิจกรรมต่างๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลสามารถประกอบกิจกรรมนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านต่างๆ ก็เช่นเดียวกัน หากครุมีความสามารถในการสร้างความสนใจให้เกิดแก่เด็กอย่างได้ผล เด็กก็จะตั้งใจฝึกทักษะทางภาษานี้ อย่างจริงจัง ดังนั้นความสนใจของเด็กจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นอันมาก

6.2.5 ความรู้พื้นฐานของเด็ก ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของเด็กด้วย ในการฟังหรืออ่านเรื่องราวใดๆ ผู้ฟังหรือผู้อ่านจะรับรู้และเข้าใจได้อย่างดีในเวลาอันรวดเร็ว เรื่องที่ฟังหรืออ่านนั้นจะต้องใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์ของผู้ฟังหรือผู้อ่านเพราะผู้ฟังหรือผู้อ่านต้องแปลเสียงและภาพโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ หรือความรู้เดิมเป็นความเข้าใจ ดังนั้น การเลือกเรื่องมาใช้ในการฝึกทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน จึงควรเป็นสิ่งที่เด็กมีประสบการณ์มาแล้ว

6.2.6 ภูมิหลังของเด็ก ภูมิหลังของเด็ก หมายถึง เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพบิดามารดาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ภูมิถิ่นและเพศของเด็กซึ่งสิ่งต่างๆ ที่กล่าวถึงนี้ล้วนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กทั้งสิ้น

6.2.7 จำนวนพี่น้องในครอบครัวของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีจำนวนพี่น้องไม่มากนัก พ่อแม่ย่อมมีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมกับลูก การพัฒนาทางภาษาของเด็กก็พัฒนาได้มากและเร็วกว่าเด็กที่พ่อแม่ไม่ใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าลูกคนหัวปักมักจะมีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าลูกคนสุดท้าย เพราะเขาจะมีโอกาสใกล้ชิดพ่อแม่หรือผู้ใหญ่มากกว่า และได้ประสบการณ์ทางภาษาซึ่งเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางภาษาได้มากกว่าลูกคนสุดท้าย ส่วนในเรื่องจำนวนพี่น้องของเด็กที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางภาษาที่ต่างประเทศมีผู้ศึกษาไว้พบว่า เด็กลูกโตนพัฒนาทักษะทางภาษาได้เร็วกว่าลูกแฝด โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการพูด

6.3 สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการฟังของเด็กที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังสำหรับเด็ก ลักษณะของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษามีดังต่อไปนี้

6.3.1 ภาษาที่ใช้ที่บ้าน ภาษาที่บ้านซึ่งเด็กใช้มาตั้งแต่เริ่มแรกนั้น การใช้ภาษาดังกล่าวย่อมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็ก เมื่อเด็กเคยชินภาษาสำเนียงหนึ่ง แต่ต้องมาฟังภาษาสำเนียงที่โรงเรียนอีกอย่างหนึ่ง ทำให้เด็กเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมไม่ได้ ย่อมเป็นปัญหาในการพัฒนาทักษะทางภาษาแก่เด็กด้วย

6.3.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เด็กๆ ที่มีฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวดีย่อมมีประสบการณ์กว้างขวาง เพราะครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างดีจะมีโทรทัศน์ วิทยุ และมักพาเด็กไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ทำให้เด็กได้พบเห็นสิ่งต่างๆ มากมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลที่ช่วยทำให้ทักษะทางภาษาของเด็กดีขึ้นด้วย

6.3.3 ฐานะทางสังคมที่แวดล้อมเด็ก สังคมที่เด็กอยู่นั้นอาจเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท เด็กที่อยู่ในสังคมเมืองที่มีประชาชนหนาแน่น เด็กย่อมได้รับรู้รับฟังสิ่งต่างๆ มากทำให้มีประสบการณ์กว้างและเด็กมีการพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดี นอกจากนี้สังคมของคนในครอบครัวยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้นได้เช่นเดียวกัน

6.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ครูที่มีความเป็นกันเองกับผู้เรียนจะทำให้เด็กรักและศรัทธา ซึ่งจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางภาษาได้มากขึ้น รวมทั้งบรรยากาศในการเรียนการสอนย่อมเป็นไปด้วยดี

6.3.5 ความสัมพันธ์ของเด็กกับเพื่อนๆ ในชั้นและในโรงเรียน เด็กที่มีความสัมพันธ์กับคนอื่นดี จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้นได้ การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กด้วยกันเป็นส่วนสำคัญมากในการพัฒนาทักษะทางภาษาและทางด้านมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งยังเป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีอีกด้วย

ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1. การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1.1 บทบาทของครูผู้ดูแลเด็ก

เด็กเล็กเป็นวัยที่มีความซุกซนเคลื่อนไหวตลอดเวลา สติปัญญาและความคิดจะมีความเป็นอิสระ แปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ตัว ชอบลอกเลียนแบบตามความนึกคิดของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย ดังนั้นครูผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก และมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กมากที่สุดในช่วงที่เด็กอยู่ในศูนย์ฯ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ รู้จักรับผิดชอบ รักเด็ก อุบนิสัยอ่อนโยน จิตใจโอบอ้อมอารี มีความยุติธรรม มีลักษณะเป็นผู้นำ เพื่อจะเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เป็นการวางรากฐานความคิด สติปัญญา อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย เสริมสร้างบุคลิกที่ดีให้กับเด็ก ซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศ ส่วนส่งเสริม

การศึกษานอกระบบและการพัฒนากิจกรรมเยาวชน (2551) ระบุว่าผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้ดูแลเด็ก มีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก

ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2) ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการ

ครูผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้นครูผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่น

3) สังเกต ฝ้าระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต ฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จดบันทึกพฤติกรรมเพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติและผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันเวลาที่

4) มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้ และเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และไม่พึงประสงค์ของเด็ก ซึ่งพฤติกรรมนั้น อาจเกิดจากการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการปรับตัวของเด็กต่อสิ่งแวดล้อม หากไม่ได้รับการแก้ไขตามแนวทางที่เหมาะสม อาจนำไปสู่ปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคต แม้ว่าเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันตามพันธุกรรมและการอบรมเลี้ยงดู แต่ถ้าเข้าใจและช่วยลดพฤติกรรมจะช่วยขจัดปัญหาที่จะตามมาได้ทันเวลาที่

5) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาดถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และมีบรรยากาศเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็ก ครอบครัวและชุมชน

6) ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กโดยเป็นคนกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัวและบุคคลต่างๆ ในชุมชน เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงของเด็กได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

7) รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพ

ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเฝ้าหาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

(1) การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลง

ด้านความรู้และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/สถานพัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและ จัดตั้งชมรมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ครูผู้ดูแลเด็ก

(2) การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะรักเด็ก อุบิสัยอ่อนโยน มีกิริยาวาจา นุ่มนวลอ่อนหวาน ใจเย็น รู้จักปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ

1.2 หน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก

ครูผู้ดูแลเด็กจะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดทั้งวัน ดังนั้นจึงมีหน้าที่ดังนี้

- 1) อบรมเลี้ยงดูเด็ก ตั้งแต่รับเด็กจากผู้ปกครองจนกระทั่งส่งคืนให้ผู้ปกครอง
- 2) จัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง และได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัย โดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ในร่ม และจัดมุมกิจกรรมต่างๆ เช่น มุมหนังสือ มุม ศิลปะ มุมดนตรี ฯลฯ
- 3) ปลูกจิตสำนึกให้เด็กรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การปกครอง ระบอบ ประชาธิปไตย การรักษาสິงแวดล้อม ความมีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ฯลฯ
- 4) ดูแลความปลอดภัยและรักษาความสะอาดภายในและภายนอกอาคารของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก
- 5) ให้เด็กเคารพธงชาติและประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
- 6) สำนวณรายชื่อเด็กที่เข้ารับการเลี้ยงดูประจำวัน เยี่ยมเยียนผู้ปกครองและเด็ก ใน กรณีที่เด็กไม่มาเรียนเกิน 3 วัน และในกรณีที่เกิดปัญหาอื่นๆ
- 7) จัดเตรียมสถานที่เรียน จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเน้นวัสดุที่มีอยู่แล้ว ในท้องถิ่น จัดอาหารเสริม น้ำดื่ม น้ำใช้ จัดทำบันทึกการสอน และบันทึกประจำตัวเด็ก ตลอดจนจัดทำ ทะเบียนอุปกรณ์การเรียนการสอน
- 8) จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายตามโครงการจัดหาอาหารเสริม (นม) สำหรับเด็ก
- 9) จัดทำบัญชีแสดงรายการอาหารกลางวันรายสัปดาห์ ตามโครงการจัดหาอาหาร กลางวันสำหรับเด็ก
- 10) ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมใน บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสามารถสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเตรียมความ พร้อมให้กับเด็ก ดังนั้นการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ควรตระหนักต่อภารกิจที่จะพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ ผู้ดูแลเด็กต้องมีวิญญานความเป็นผู้ดูแลเด็ก มีความพร้อมในการให้ความรักความอบอุ่นกับเด็ก เป็นที่ พึ่งของเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก มีความพร้อมในการให้ความรักความอบอุ่นกับเด็ก เป็นที่พึ่ง ของเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก จัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก และที่สำคัญผู้ดูแลเด็กควร ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้ควรมีการประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน และ องค์กรชุมชนอยู่เสมอ ดังนั้นการที่ผู้ดูแลเด็กปฏิบัติงานโดยรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการ

ประสานงานและร่วมมือกับชุมชน ให้คนในชุมชนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้กับเด็กก่อนวัยเรียนแล้ว จึงเป็นการพร้อมที่จะพัฒนาไปสู่คุณภาพทางการศึกษาอย่างแท้จริง

2. มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังนี้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก (กระทรวงมหาดไทย, 2551) ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวมและจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วยดังนี้

1) ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ

เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ดังนี้

(1) ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า - ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ เป็นต้น

(2) สิ่งแวดล้อม เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อม และมลภาวะ เป็นต้น

(3) ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

3) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น

4) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น เป็นต้น

3. มาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกฯ และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากร ซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารและ ผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนารูปแบบสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ด้านคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กมีดังนี้

3.1 บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ผู้ดูแลเด็กควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างตามมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, มปป.) มีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

3) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

5) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ ร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

6) มีระดับบุคลิกภาพ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุ่มเยือกเย็น และมีความขยันอดทน

8) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

3.2 บทบาทหน้าที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

3) จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำขออนุญาตขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

4) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

7) ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.3 บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย

2) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก

3) สังเกต และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทันที่

4) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง

6) มีการพัฒนาตนเองในทางวิชาการ และอาชีพ ใฝ่หาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก

7) รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้ และเครือข่ายการปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลต่างๆ ในชุมชน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน สมาคม และมูลนิธิต่างๆ และแหล่งข้อมูลความรู้ในชุมชน

3.4 การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

3.5 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ ความสามารถให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาต่อสัญญาต่อไป

3.6 ด้านการบริหารจัดการ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อ

เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครองได้รับบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

3.7 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็ก 4 มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็ก

การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้

3.7.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3.7.2 คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก ได้แก่

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

- อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น

- อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้เดิน ขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปร่างสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น

- อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง ขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปร่างสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกทรงเท้า ฯลฯ

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

- อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น

- อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบท้าทายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ เป็นต้น

- อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

3) พัฒนาการด้านสังคม

- อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาด (เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้รู้จักรอคอย เป็นต้น

- อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้ เป็นต้น

- อายุ 5 ปี ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- อายุ 3 ปี ได้แก่ สำหรับสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกัน และต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองต่าง ๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้รู้จักใช้คำถาม “อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

- อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องใช้คำถาม “ทำไม” เป็นต้น

- อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของได้ บอกชื่อ - สกุล อายุ ตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ - เล่าเรื่องได้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งเป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

3.7.4 คุณลักษณะตามวัย

1) ด้านการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 - 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

2) หลักการจัดประสบการณ์

(1) จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง

(2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

(3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

(4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

(5) ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2) แนวทางการจัดประสบการณ์

(1) จัดประสบการณ์สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

(2) จัดประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

(3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะ และสาระการเรียนรู้

(4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

(5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

(6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีของเด็ก

(7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(8) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่วางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

(9) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน สนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

(10) จัดทำสารนิทัศน์ ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

3) การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

(1) หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

- กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

- กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

- กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

- กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

(2) ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน มีกรอบคลุมสิ่ง

ต่อไปนี้

- การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

- การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

- การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

- การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

- การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษาสถานประกอบการที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่

เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

- การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

- การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

4) โภชนาการสำหรับเด็ก

เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่

3.8 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

3.8.1 จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้ให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

3.8.2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น ระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

3.8.3 มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ได้โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

3.8.4 มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

3.8.5 จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่าง ๆ ของหน่วยงานดังนี้

1) การสมทบหรือการอุดหนุนงบประมาณกองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล

ภาค รัฐอื่น

3) การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์การ

มีผู้อุทิศให้

4) การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือ

3.8.6 จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.8.7 จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การดำเนินงาน

4.1 ด้านการบริหารจัดการ

4.1.1 นโยบายในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง หลักและวิธีการปฏิบัติที่ถือเป็นแนวทางในการดำเนินการในการจัดประสบการณ์ สภาพการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ ทักษะคติ มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (พัฒนา พวงมาลี, 2542)

4.1.2 การจัดเตรียมและพัฒนาบุคลากร

1) การเตรียมบุคลากร เป็นการทำงานเกี่ยวกับการจัดสรรบุคลากรที่เหมาะสมสำหรับปฏิบัติงานในหน้าที่ การเตรียมความพร้อมบุคลากรในด้านความรู้ความเข้าใจในงาน เช่น การชี้แจงนโยบาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมบุคลากรในด้านความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน (วาณี เอี่ยมศรีทอง, 2529)

2) การจัดครูเข้าสอน ควรพิจารณาถึงคุณลักษณะบางประการของผู้สอน เช่น ความรู้ความเข้าใจในการสอนประสบการณ์ในการสอน ความสนใจ คุณสมบัติพิเศษเฉพาะบางวิชาสิ่งเหล่านี้ผู้บริหารจะต้องทราบเพื่อจะได้จัดครูเข้าสอนให้กับวิชาที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อนที่จะได้ให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนการสอน

หลังจากจัดบุคลากรแล้ว โรงเรียนต้องดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในโครงการฯ มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

Mullally, Duffy & Norman (1978) กล่าวว่า การพัฒนาครู-อาจารย์นั้น เป็นกระบวนการพัฒนาความก้าวหน้าในด้านวิชาชีพของครูและการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งหมายความว่า การพัฒนาครูจะช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการเป็นครู ซึ่งจะเป็นผลต่อการเรียนการสอน

Castetter (1992) ได้กล่าวถึง การพัฒนาบุคลากรว่า หมายถึง การจัดและเตรียมการต่างๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรตั้งแต่เริ่มต้นจ้างบุคลากรไว้ จนกระทั่งปลดเกษียณ

เกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544) ได้กล่าวถึง การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาว่า หมายถึง วิธีการต่างๆ ที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติแก่บุคลากรทางการศึกษา ให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษาเนื่องจากนโยบายทางด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และมีความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแบ่งการพัฒนาบุคลากรไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

(1) การฝึกอบรม เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจหรือแนวความคิดเฉพาะเรื่องซึ่งสามารถทำได้ 3 วิธี คือ วิธีแรก สถานศึกษาจัดเอง เพื่อพัฒนาครูทั้งโรงเรียน วิธีที่สอง คือ กลุ่มโรงเรียนร่วมกันจัดขึ้นมา โดยการกำหนดหัวข้อเรื่องฝึกอบรม ให้สนองต่อความต้องการและความสนใจของคณะครูส่วนใหญ่ภายในกลุ่มเดียวกัน และวิธีที่สาม คือ การเข้าร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ สิ่งสำคัญที่ผู้จัดการฝึกอบรมจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ วิทยากรที่เชิญมาให้ความรู้ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน และเป็นผู้ที่คณะครูเข้ารับการฝึกอบรมมีความเชื่อถือ ศรัทธา จึงจะทำให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้

(2) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการให้ความรู้และแนวคิด ควบคู่ไปกับการให้บุคลากรได้ลงมือปฏิบัติ การพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีนี้จะช่วยให้บุคลากรสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปฏิบัติได้จริง เพราะได้ฝึกปฏิบัติขณะที่เข้าประชุม

(3) การศึกษาดูงาน เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษาเทคนิคและวิธีปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาอื่นที่มีผลงานดีเด่น และเป็นที่ยอมรับของบุคคล ในวงวิชาการ การศึกษาดูงานนี้ส่วนมากจะให้คณะครูไปกันเป็นกลุ่ม

(4) การศึกษาต่อ เป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาบุคลากรที่ช่วยให้บุคลากรได้รับทั้งความรู้ ความสามารถและแนวความคิดใหม่ๆ รวมทั้งได้เพิ่มวุฒิการศึกษาด้วยการ

พัฒนาบุคลากรสามารถจัดเป็นกิจกรรมได้หลากหลาย ซึ่งล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร การจะเลือกใช้กิจกรรมใดก็ตามต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความต้องการ ความจำเป็น และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่จะทำให้คนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานดีขึ้นเท่านั้น ยังส่งผลให้ได้ผลงานที่สูงขึ้น ซึ่งย่อมจะนำผลสำเร็จมาสู่หน่วยงานด้วย

4) การจัดอาคารสถานที่

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวถึงอาคารสถานที่ว่า เป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น ในการเลือกทำเลที่ตั้งของโรงเรียน การจัดห้องเรียน รวมทั้งการปลูกต้นไม้ในห้องเรียนและการเลือกวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ นับเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาให้เหมาะสม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถมากขึ้นโดยที่ควรจัดมุมสำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม และมุมสำหรับกิจกรรมที่เด็กต้องการความสงบและความเป็นส่วนตัวของตัวเองไว้ให้เด็ก ห้องควรมีพื้นที่กว้างพอที่เด็กจะสามารถเล่นได้อย่างสบายและพอเพียงสำหรับจำนวนเด็กในห้อง

5) การนิเทศและติดตามผล

อุทัย ธรรมเตโช (2531) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า คือ ความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหารการศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ ในการอบรมแนะนำให้ครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้พัฒนาตนเองให้เจริญงอกงามในอาชีพทางการศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาหลักสูตร ช่วยพัฒนาครู ช่วยเลือกและผสมปรับปรุงวิธีการสอน ช่วยเลือกและปรับปรุงการประเมินผลการเรียนการสอนความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีความมุ่งหมายดังนี้

- (1) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการของโรงเรียน
- (2) เพื่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- (3) เพื่อการสำรวจ วิเคราะห์ วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและ

มาตรฐานการศึกษา

(4) เพื่อพัฒนาหลักการ และสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน แลเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของโรงเรียนและครูอาจารย์

(5) เพื่อพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นจะนำไปใช้ในการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา รวมถึงให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น

6) การจัดสรรงบประมาณ

ฐนิตา น้อยสกุล (2549) การจัดสรรงบประมาณเป็นงานที่เกี่ยวกับการรับ และการเบิกจ่ายเงิน การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ตลอดจนการควบคุมและตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินและการบัญชี ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ความละเอียด รอบคอบ และสามารถควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้อง โดยในการอนุมัติการใช้จ่ายเงินแต่ละครั้งจะต้องมี

ระเบียบรองรับ และมีหลักฐานประกอบการจ่ายเงินอย่างครบถ้วน เพราะหากงานการเงินเกิดความผิดพลาดจะตกเป็นภาระของผู้บริหารที่ต้องรับผิดชอบ

7) ด้านการพัฒนาหลักสูตร

หรรษา นิลวิเชียร (2535) หลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดเตรียมไว้ให้เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นเพื่อให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมวลประสบการณ์นั้น เอื้อต่อการให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคล และเหตุการณ์ต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมที่มีการวางแผนไว้

หลักสูตร หมายถึง แผนหรือแนวของประสบการณ์ที่จะจัดให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ

Good (1973) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ 1. เป็นกลุ่มวิชาที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการจนสำเร็จการศึกษา 2. โครงการทั่วไปของเนื้อหาวิชาทั้งหมดที่โรงเรียนได้จัดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาจนสำเร็จหรือสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ 3. กลุ่มวิชาและประสบการณ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษา

Spodek (1985) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ที่จัด เตรียมไว้ สำหรับให้เด็กได้เรียนรู้ ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะที่มีรูปแบบหรือไม่มีรูปแบบก็ได้

Passe (1999) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่สามารถค้นพบได้ในแต่ละวิชา ที่ครูได้ทำการเปิดสอนในโรงเรียนหรือวิทยาลัย

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหา กิจกรรม หรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เป็นประสบการณ์ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจของนักเรียน และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการโดยองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(1) องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรทำให้สามารถเห็นโครงสร้างของหลักสูตรทั้งระบบ และทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

Taba (1962) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการ คือ 1) วัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนแก่ใครและสอนทำไม 2) เนื้อหาวิชา หมายถึง สาระของความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขาวิชานั้นๆ เนื้อหาเป็นรายละเอียดที่นำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเพื่อให้มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) วิธีสอนและการจัดดำเนินการ หมายถึง การแปลงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไปสู่การสอนเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดด้วยวิธีการสอนแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความรู้ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติและคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด 4) การประเมินผล เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ สมรรถภาพ ทักษะ เจตคติและคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยใช้วัตถุประสงค์เป็นแนวทางในการประเมินผล

อ้าง บัวศรี (2532) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาและประสบการณ์ ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน การประเมินผล

โดยสรุป หลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหาและประสบการณ์ วิธีการสอน และการประเมินผลหลักสูตร

(2) การวางแผนการใช้หลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งช่วยให้ครูพิจารณาเกี่ยวกับเด็กและการจัดประสบการณ์ การที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้นั้น ขึ้นอยู่กับการวางแผนการใช้หลักสูตร ซึ่งการวางแผนการใช้หลักสูตร มีความหมายรวมถึง กิจกรรม วิธีการเรียนการสอน และวัสดุที่ใช้ เนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้จากทุกประสบการณ์ ดังนั้นหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยจึงรวมถึง เทคนิคการสร้างระเบียบวินัย กิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมประจำวันและคุณลักษณะ อื่นๆ ของเด็กในแต่ละวันที่โรงเรียน

Decker & Decker (1997) เสนอว่า การวางแผนการใช้หลักสูตรมักจะชี้เฉพาะไปยังขอบเขตของการเรียนรู้ และการเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของเด็ก ซึ่งมีลักษณะเหมือนการออกแบบงานศิลปะ มีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย 2) วิเคราะห์สิ่งที่มีให้เลือก 3) เลือกเฟ้นโครงสร้างรูปแบบ 4) สร้างรูปแบบ 5) ประเมินรูปแบบ ซึ่งเป็นการวัดว่ามีคุณสมบัติถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543) ได้กล่าวถึง การวางแผนการใช้หลักสูตรไว้ว่า ต้องคำนึงถึงสิ่งจำเป็น คือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรที่เกี่ยวข้องทราบ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมด้านวัสดุหลักสูตร อุปกรณ์ สื่อการสอน อาคารสถานที่และงบประมาณ การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้สอน จัดเตรียมโครงการประเมินผลและติดตามผลการใช้หลักสูตร ตลอดจนการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น

โดยสรุป การวางแผนการใช้หลักสูตรนั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมาก ผู้บริหารโรงเรียนต้องวิเคราะห์หลักสูตรได้อย่างถ่องแท้ จึงจะช่วยให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถนำหลักสูตรไปพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร

วรารภรณ์ ศุนาลัย (2535) กล่าวถึง ความหมายของเอกสารประกอบหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ แผนการสอน หนังสือคู่มือครู หนังสือแบบเรียน ที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นเพื่อการเรียนการสอน หนังสือแบบฝึกหัด และหนังสืออ้างอิง

เอกสารประกอบหลักสูตร เป็นเอกสารที่บอกแนวทางในการจัดการศึกษาและนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้แบ่งเอกสารประกอบหลักสูตรเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับครู เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นให้ครูผู้สอนได้ใช้เป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ประกอบด้วย แผนการสอน คู่มือครูหนังสือเรียน คู่มือประเมินผล ฯลฯ และเอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับนักเรียน ได้แก่ หนังสือเรียน สมุด แบบฝึกหัด บัตรงาน ฯลฯ

นอกจากนี้ สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2531) ได้กล่าวว่าเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตรทุกประเภท มีดังนี้

(1) หลักสูตรแม่บท ในหลักสูตรจะประกอบไปด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การเรียนการสอน เวลาเรียน การวัดผลและประเมินผล และการติดตามผล

(2) คู่มือการใช้หลักสูตร เป็นเอกสารที่เขียนขึ้นควบคู่กับหลักสูตรแม่บทเพื่อใช้ประกอบกัน และยังใช้เป็นเอกสารสำคัญในการชี้แจง ขยายความเพิ่มเติมแนวทางการปฏิบัติสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

(3) แผนการสอน เป็นเอกสารที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่าง และแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แผนการสอนเป็นข้อกำหนด และวิธีการที่สร้างขึ้นเพื่อให้ครูใช้สอน

(4) คู่มือครู เป็นเอกสารที่มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งสร้างขึ้นในลักษณะของหลักการแนวคิดและวิธีการเดียวกันกับแผนการสอน เป็นหนังสือที่ครูจำเป็นต้องอ่านศึกษาค้นคว้าและจัดทำขึ้นใหม่เช่นเดียวกัน

(5) ระเบียบการวัดผล เป็นเอกสารที่ทำความเข้าใจและเสนอแนะแนวทางในการประเมินผลการเรียนการสอนให้หลายๆ ลักษณะ

จะเห็นได้ว่า เอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ นั้น มีความสำคัญต่อการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรให้พร้อมและเพียงพอต่อบุคลากรของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ใช้หลักสูตรในการศึกษาและทำความเข้าใจเอกสารต่างๆ ให้ชัดเจน และสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่ครูทุกคนต้องร่วมมือกันทำคือ การศึกษา การอ่าน การทำความเข้าใจให้ถ่องแท้กับเอกสารหลักสูตรทุกประเภท เพื่อเป็นตัวกลางในการนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จ ตลอดจนนำไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงจะบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนด (สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ, 2531)

8) การนำหลักสูตรไปใช้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากเพราะถ้าไม่มีการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรนั้นก็ไม่มีคามหมายหรือหากหลักสูตรที่สร้างขึ้นจะดีเลิศเพียงใดและเหมาะสมมากเพียงใด แต่ถ้าหากการนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดี ก็ยากที่หลักสูตรนั้นๆ จะบรรลุตามเจตนารมณ์ที่กำหนดได้เช่นกัน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543) ได้กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุผลนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจัดวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดังนี้

- (1) การเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่
- (2) การเตรียมการอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่
- (3) การจัดครูเข้าสอน

- (4) การจัดตารางสอน
- (5) การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน
- (6) การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร
- (7) การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และการเลือกสรรโครงการกิจกรรม

เสริมหลักสูตร

- (8) การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตร

โดยสรุป การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่และสอดคล้องกันไป เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดตามที่หลักสูตรกำหนด โดยครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง การนำหลักสูตรไปใช้นั้น ผู้ใช้หลักสูตรต้องนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ต่อเนื่องและสอดคล้องสัมพันธ์กัน ตลอดจนต้องศึกษาทำความเข้าใจในตัวหลักสูตรอย่างชัดเจน จึงจะทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านการจัดประสบการณ์

5.1 การสอนและการจัดกิจกรรม

แนวทางและหลักในการสอนและการจัดกิจกรรม

Keashen (1987) กล่าวว่า การสอนภาษาอังกฤษให้เด็กนั้นไม่ควรเน้นที่รูปแบบโครงสร้างไวยากรณ์ แต่ควรเน้นที่การสื่อสาร มากกว่าที่จะนำเสนอเด็กด้วยไวยากรณ์อย่างเดียว แต่ควรจะให้โอกาสเด็กใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์และตามประสบการณ์ที่เขามี หากเด็กถูกล้อมรอบไปด้วยการสื่อสารที่แท้จริง พวกเขาจะได้รับข้อมูลทางภาษาที่เด็กสามารถเข้าใจได้ โดยการเน้นที่การสื่อสาร เจ้าของภาษาจะใช้ภาษาท่าทางและการใช้บริบทสนับสนุนทำให้แน่ใจว่าความหมายที่พวกเขาสื่อสารนั้นถูกเข้าใจแล้ว

Çarkir (2004) กล่าวว่า การใช้สิ่งที่มองเห็นได้ บริบทที่มีความหมาย กิจกรรมที่หลากหลาย เกม เพลง และการใช้เทคโนโลยี จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีความสุขและรวดเร็วขึ้น เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดเด็กเล็ก Çarkir ได้เสนอหลักการสอนภาษาอังกฤษแก่เด็ก ไว้ดังนี้

1) การสอนผ่านสิ่งที่มองเห็นได้ (teaching through visuals) ในแง่ของการเรียนรู้ภาษาโดยเฉพาะกับเด็ก เด็กส่วนใหญ่เรียนรู้ได้อย่างยอดเยี่ยมโดยผ่านสายตา ในการสอนหัวเรื่องใดๆ ก็ตาม ครูควรตระหนักว่า หัวเรื่องควรถูกสนับสนุนด้วยสื่อที่มองเห็นด้วยตา ตัวอย่างเช่น ภาพที่มีสีสันสวยงามขนาดใหญ่ โปสเตอร์ ภาพวาด หรือบัตรภาพ หุ่นมือ ของเล่นหรือของจริงต่างๆ หรือโดยการแสดงความหมายผ่านการเล่นละครใบ้ (mime) การแสดงสีหน้า การแสดงอากัปกิริยาและอื่นๆ เหตุผลที่สำคัญในการสอนผ่านสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมคือ เด็กเรียนรู้ได้ดีโดยการมองเห็นและการปฏิบัติ การใช้สื่อที่มองเห็นได้ด้วยตาในชั้นเรียน นำพาเด็กไปยังการทำความเข้าใจจากความหมายจากบริบท โดยการช่วยเหลือของร่องรอยที่มองเห็นได้ด้วยตา การใช้ทัศนูปกรณ์ในห้องเรียนทำให้เด็กจำได้ง่ายและสนุกสนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ารูปภาพนั้นใหญ่ มีสีสันสวยงามและน่าเพลิดเพลิน

2) การสอนในบริบท (teaching in context) เด็กทุกคนในการเรียนหรือการฝึกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นภาษาแม่หรือภาษาอังกฤษก็จะเรียนรู้ผ่านบริบท กิจกรรมที่เป็นไปตามบริบท (Contextualized activities) ช่วยทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ซึ่งช่วยให้เด็กคลี่คลายความหมายของภาษาที่ไม่รู้จักจากสถานการณ์หรือบริบท ถ้าภาษาที่สอนในชั้นเรียนถูกติดตามมาด้วยสิ่งที่มองเห็นด้วยตาพร้อมกับบริบท ความทรงจำในภาษานั้นจะยาว

3) การสอนผ่านกิจกรรม (teaching through activities) การใช้กิจกรรมที่หลากหลายในชั้นเรียนเพื่อสอนภาษาอังกฤษมีผลอย่างยิ่งใหญ่ต่อเด็ก เด็กรักที่จะเรียนผ่านกิจกรรมที่มีจุดประสงค์ ซึ่งส่งเสริมให้เด็กได้พยายามสำรวจบางสิ่งที่น่าตื่นเต้น กระตุ้นและน่าสนใจ ชนิดของกิจกรรมซึ่งสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนอาจเป็นการทำโครงการ การวาดรูป การระบายสี การตัดปะ การสร้างสิ่งต่างๆ การแก้ปัญหาต่างๆ เป็นต้น เหตุผลของการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม คือ เด็กเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติและการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมช่วยสร้างโอกาสสำหรับเด็กในการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

4) การสอนผ่านความสนุกสนานและเกมต่างๆ (teaching through fun And games) หลักการสำคัญอย่างหนึ่งในการสอนภาษาอังกฤษแก่เด็ก คือ เจตคติและแรงจูงใจเด็กจะเรียนรู้ได้ดีกว่าถ้าเขามีแรงจูงใจและต้องการที่จะทำ แรงจูงใจนั้นสำคัญกว่าทัศนคติของเด็กหรือวิธีสอน สิ่งที่คุณจะแน่ใจได้ก็คือ ความสนุกสนานและเกมต่างๆ นั้นมีอยู่ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นแรงจูงใจสำหรับเด็ก เกมต่างๆ ในการสอนภาษาอังกฤษช่วยให้เด็กเห็นว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้นสามารถให้ความสุขและมีคุณค่า

Moon (2000) กล่าวถึง สิ่งที่ต้องคำนึงในการสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กดังนี้

1) ไม่มีเหตุผลสำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (no reason for learning English) เด็กไม่ทราบว่ามีเหตุผลอะไรหรือมีความจำเป็นอะไรที่เขาต้องเรียนภาษาต่างประเทศสำหรับเด็กหลายๆ คน เหตุผลหลักสำหรับความชอบภาษาอังกฤษในชั้นแรกนั้น ขึ้นอยู่กับว่าเขาชอบครูหรือการเรียนรู้อีกกิจกรรม ดังนั้นมีความจำเป็นมากสำหรับครูที่จะสอนภาษาให้กับเด็ก และเป็นหน้าที่ที่สำคัญมากที่จะกระตุ้นและสร้างความสนใจในการเรียนรู้ภาษาใหม่ให้เด็กมีความพยายามและใช้ภาษาใหม่

2) ความสามารถของเด็กที่จะควบคุมตนเอง (children's ability to self regulate) เพราะเด็กยังคงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เด็กยังคงเรียนรู้ที่จะควบคุมและจัดการกับพฤติกรรมและความรู้สึกของเขา เมื่อเด็กโกรธหรือตื่นเต้นมากๆ เด็กมักจะสูญเสียการควบคุมพฤติกรรมตนเอง เด็กมีแนวโน้มที่จะสูญเสียความสนใจในสิ่งที่เขากำลังทำในวิถีทางที่ไม่สามารถทำนายได้ เด็กสามารถแสดงให้ครูรู้ได้อย่างรวดเร็วว่าเขาเบื่อผ่านการกระทำ เด็กไม่เข้าใจว่าทำไมเขาต้องทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานคู่ และต้องการการควบคุมดูแลและการฝึกฝนอย่างรอบคอบในการลงมือปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นนัยสำคัญสำหรับการจัดการชั้นเรียนซึ่งครูต้องเสียพลังงานมาก

3) เด็กให้ความสนใจกับความหมายมากกว่ารูปแบบ (children give more attention to meaning rather than form) สัญชาตญาณของเด็กในสถานการณ์ใดก็ตามคือการทำความเข้าใจกับสิ่งนั้น เมื่อเราสังเกตเวลาที่เด็กดูการ์ตูนภาษาต่างประเทศหรือภาพยนตร์

หรือการฟังนิทานภาษาอังกฤษ เราจะพบว่าเด็กพยายามที่จะหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้น จากการใช้เบาะแสจากร่างกายหรือสายตาในสถานการณ์นั้น เช่น การแสดงสีหน้าของคน สถานที่ใช้ความรู้เกี่ยวกับโลก เพื่อพิจารณาว่าเกิดอะไรขึ้นในสถานการณ์เดียวกันที่เหมือนกับสิ่งที่เกิดมาแล้วเมื่อก่อน เด็กไม่ได้ให้ความสนใจที่คำซึ่งกำลังใช้ในสถานการณ์ว่าเป็นตัวบอกให้รู้ว่า เกิดอะไรขึ้น สัญชาตญาณในการแสวงหาความหมายของเด็กนี้เป็นตัวสนับสนุนที่เป็นประโยชน์มากในการเรียนรู้ภาษา

4) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และกิจกรรม (learning through experience and activity) เด็กมีสัญชาตญาณที่แกร่งกล้าตั้งแต่เกิดในการสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัว การสำรวจผ่านการจัดกิจกรรมเป็นรากฐานสำหรับพัฒนาสติปัญญา ในการเรียนรู้ภาษานั้นหมายความว่า เด็กสามารถค้นพบภาษา เช่น คำศัพท์ รูปแบบไวยากรณ์ หน้าที่ของภาษา จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งเด็กต้องการใช้ประโยชน์มากกว่าการสอนพวกเขาอย่างเป็นทางการและอย่างจริงจัง ตัวอย่างเช่น เด็กทำตามการสอนเพื่อประดิษฐ์หน้ากาก หลังจากนั้นเด็กใช้หน้ากากเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเล่นบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร จึงสามารถกล่าวได้ว่า กิจกรรมที่เด็กเข้าร่วมนี้สนับสนุนความเข้าใจของการใช้ภาษา และถึงแม้ว่าเด็กอาจจะไม่ตระหนักว่าเขากำลังฟังภาษาหรือใช้ภาษาในการเล่นบทบาทสมมติ แต่เด็กอาจจะกำลังเรียนรู้ (acquire) บางส่วนของภาษา ซึ่งเด็กถูกเปิดโอกาสโดยไม่ได้คาดหวัง

5.2 เทคนิค วิธีการสอนและการจัดกิจกรรม

เฉลิมพล ดาวเรือง (2535) ได้กล่าวถึง เทคนิควิธีการสอน ว่า ครูจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความสุข สนุกสนานและคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษ เน้นความสามารถในการสื่อสารด้านการฟังและพูดเป็นเบื้องต้น ใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นรายบุคคล กิจกรรมคู่ กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมการเล่นและกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการใช้เพลง เกมทางภาษา นิทาน บทบาทสมมติ ฯลฯ เข้ามาประกอบการเรียนการสอน ซึ่งการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานได้นั้น ครูจะต้องมีอารมณ์สนุกด้วย มีการเตรียมพร้อมและความกระตือรือร้นต่อการจัดกิจกรรม

Gatenby (1960) กล่าวว่า วิธีสอนภาษาอังกฤษให้ได้ผลดีคือ วิธีการสอนซึ่งพยายามสร้างสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับการเรียนภาษาแม่ของเด็กให้แก่เด็กในห้องเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งจะทำให้โดยยึดหลักเกณฑ์ คือ

- 1) การเลียนแบบและการทำซ้ำๆ กัน จนมีความชำนาญในการใช้ภาษา
- 2) การเริ่มเรียนทักษะการฟังและพูดก่อน แล้วจึงอ่านและเขียน
- 3) การเรียนโดยได้รับประสบการณ์ตรงและสนุกสนาน

Moon (2000) ได้เสนอแนะวิธีสอนที่เหมาะสมกับเด็กไว้ว่า เด็กที่เพิ่งเริ่มเรียนภาษาในระยะแรกสามารถสร้างเจตคติในทางบวกและความสนใจในชีวิตในภาษา ถ้าการเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างเหมาะสม กับระดับสติปัญญาและระดับความสามารถทางภาษา จึงจะเห็นได้ว่าเด็กเล็กต้องการวิธีการสอนที่เกี่ยวกับประสบการณ์ ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ใช้กิจกรรมเป็นฐาน
- 2) การใช้สื่ออุปกรณ์ที่เห็นได้ชัดเจน

- 3) เป็นไปตามบริบท
- 4) เน้นที่การสื่อสาร (ความหมาย) มากกว่ารูปแบบ
- 5) ใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย
- 6) สัมพันธ์กับการเล่นและความสนุกสนาน
- 7) สัมพันธ์กับสังคม
- 8) ใช้เนื้อหาหรือหัวเรื่องเป็นฐาน
- 9) เน้นที่การพูดเป็นเรื่องแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กเล็ก
- 10) การช่วยเหลืออย่างเต็มที่ของครู
- 11) การเลือกเนื้อหาบนพื้นฐานของระดับสติปัญญาของเด็ก
- 12) การคำนึงถึงความเหมาะสมของภาษาที่เหมาะสมกับวัย
- 13) สื่อการเรียนการสอน

จํารง บัวศรี (2532) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหะหรือสื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติ ตามจุดประสงค์การเรียนการสอน และตามจุดหมายของหลักสูตรซึ่งสื่อการเรียนการสอน จะมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนมาก ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วและแม่นยำขึ้น เป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ช่วยจัดระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนตามลำดับขั้น ทำแต่สื่อดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ จะต้องขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ การเลือกสรรชนิดของสื่อที่จะใช้สื่อหลักในการเลือกสื่อการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ระบุว่า การเลือกสื่อการเรียนการสอนและวัสดุครุภัณฑ์นั้นไม่จำเป็นจะต้องเลือกสิ่งที่มีราคาแพง ควรเป็นสิ่งที่หาง่ายในท้องถิ่น และควรพิจารณารายละเอียดในเรื่องการใช้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน ความเหมาะสมกับขนาดและวัยของเด็ก คุณภาพดี และราคาถูก มีความแข็งแรง ทนทาน ปลอดภัย ใช้ประโยชน์ได้หลายครั้ง หลายโอกาสและดึงดูดความสนใจของเด็ก

5.3 ประเภทของสื่ออุปกรณ์

มัทนา ทองใหญ่ (2535) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับปฐมวัย ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

5.3.1 ของจริง/ของจำลอง เครื่องใช้ส่วนตัว เครื่องใช้ในห้องเรียน ในบ้าน ในโรงเรียน สิ่ง que พบเห็นได้ในชุมชน ในชีวิตประจำวัน ย่อมจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย เข้าใจสิ่งที่ตนกำลังพูด

5.3.2 รูปภาพ บัตรภาพ หนังสือภาพ การ์ตูน เป็นต้น ซึ่งมีให้เลือกใช้ได้สะดวกเหมาะสม

5.3.3 โทรทัศน์ รายการสอนภาษาอังกฤษทางโทรทัศน์สามารถใช้เป็นสื่อได้

5.3.4 การใช้เกมทางภาษา เพลง นิทาน เป็นสื่อวิธีการที่น่าสนใจมาก ทำให้นักเรียนได้ความรู้ด้วยความสนุกสนาน

5.3.5 บัตรคำ ใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย เพราะสามารถจัดกิจกรรมได้ในทุกชั้นตอน

5.3.6 แผ่นป้ายสำลี ใช้ติดภาพต่างๆ บรรยายภาพเป็นเรื่องราว ใช้ติดบัตรคำ
บัตรภาพ

5.3.7 เทปบันทึกเสียงพร้อมแท็บบันทึกเสียง จะช่วยให้นักเรียนได้ฟังเสียงจาก
เจ้าของภาษาได้จริง แต่ครูจะต้องใช้กิจกรรมที่หลากหลาย มิใช่จัดในรูปแบบซ้ำๆ นักเรียนจะเบื่อ
หน่าย

5.3.8 ห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound Lab) โรงเรียนที่สามารถจัดหาได้และให้
นักเรียนได้มีโอกาสใช้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างยิ่ง

5.3.9 การแสดงละคร บทบาทสมมุติ แสดงท่าทางต่างๆ เป็นการช่วยให้นักเรียน
ได้นำสิ่งที่เรียนไปแล้ว ไปฝึกใช้ให้เกิดความเข้าใจ จดจำได้ดียิ่งขึ้น

5.4 การผลิตและการจัดหาสื่ออุปกรณ์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้เสนอ แนวทางในการจัดหาสื่อการ
เรียนการสอน ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี คือ

จัดหาโดยการขอยืมจากแหล่งต่างๆ เช่น ศูนย์สื่อของโรงเรียนรัฐบาลหรือศูนย์สื่อ
ของโรงเรียนเอกชน ฯลฯ

จัดซื้อสื่อและเครื่องเล่น โดยวางแผนการจัดซื้อตามลำดับของความจำเป็น เพื่อให้
สอดคล้องกับงบประมาณที่ทางโรงเรียนสามารถจัดสรรให้ได้ และให้สอดคล้องกับแผนการจัด
ประสบการณ์

ผลิตสื่อและเครื่องเล่นขึ้นใช้เอง โดยใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหาได้ง่ายเป็นเศษวัสดุ
เหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น กระดาษแข็งจากลังกระดาษ รูปภาพจากแผ่นป้ายโฆษณา
รูปภาพจากหนังสือ นิตยสารต่างๆ เป็นต้น

เมธา ปรารงค์แสงวิไล (2532) โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดซื้อ จัดหาสื่อการ
เรียนการสอนและของเล่นให้เด็กได้ครบถ้วนทุกประการ ดังนั้นครูปฐมวัยจึงจำเป็นต้องศึกษาหา
ความรู้เพิ่มพูนทักษะการคิดค้น ประดิษฐ์ สะสมวัสดุสิ่งของต่างๆ ที่พอจะหาได้ในท้องถิ่น เช่น ขวด
พลาสติก เศษผ้า ก่อกระดาษ ไม้ เมล็ดพืช เป็นต้น ซึ่งวัสดุต่างๆ เหล่านี้ สามารถหาได้จาก
เด็กๆ ในโรงเรียน เพื่อนครู เพื่อนบ้าน ผู้ปกครองเด็ก และโดยเฉพาะครูปฐมวัยควรฝึกให้มีนิสัยรัก
การสะสม แล้วนำสิ่งเหล่านั้นมาผลิตเป็นสื่อหรือนำมา让孩子สร้างสรรค์คิดประดิษฐ์ของเล่นด้วย
ตนเอง

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน มีคุณประโยชน์อย่างยิ่ง จึงมีความจำเป็นที่
โรงเรียนจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัยจะมีความเข้าใจในสิ่งที่ป็นรูปธรรมได้ดีกว่าสิ่งที่ป็นนามธรรม จึง
จำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนในการดำเนินกิจกรรม เพื่อช่วยพัฒนาความพร้อมด้านต่างๆทั้งทาง
ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา

5.5 การประเมินการเรียนรู้

ในการประเมินการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น

การประเมินการเรียนรู้สามารถประเมินได้ระหว่างการจัดกิจกรรมทุกครั้ง โดย
ประเมินความสามารถของเด็กตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ แนวการประเมินมีหลายวิธี เช่น ความ

สนใจขณะทำกิจกรรม ความถูกต้องของการตอบคำถามและการปฏิบัติตามคำสั่งของครู เป็นต้น ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในแต่ละครั้ง ครูควรมีการประเมินการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละครั้งตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีวัดและประเมินทำได้หลายรูปแบบดังนี้

5.5.1 การสังเกต ในเวลาทำกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรสังเกตเด็กในเรื่องความสนใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนแต่ละครั้ง และความถูกต้องในการออกเสียงตัวอักษร คำ ประโยคในภาษาอังกฤษ

5.5.2 การซักถาม ทำได้ 2 แบบ คือ การสนทนา ซักถาม เช่น การใช้บทสนทนา การตั้งคำถามให้ตอบ และซักถามเกี่ยวกับข้อความหรือรูปภาพ

5.6 บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้

5.6.1 ความหมายของบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้

ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างยิ่ง การเรียนรู้ของเด็กจะมีคุณภาพอยู่ในระดับใดขึ้นอยู่กับ การส่งเสริมของผู้ปกครอง ดังนั้น เราจึงควรที่จะทราบถึงบทบาทผู้ปกครองในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ตามที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสนใจและให้ความหมายของบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Cronbach (1977) ได้ให้ความหมาย บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า หมายถึง การที่ผู้ปกครองได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภายในบ้าน เพิ่มพูนพัฒนาการทางความรู้ ความคิดของเด็ก

Bloom (1981) ได้กล่าวถึงความหมายของบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก โดยการดูแลเอาใจใส่ จัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของเด็ก ติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับโรงเรียนเป็นครั้งคราว

จากความหมายที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้การศึกษ ให้การส่งเสริมสนับสนุน และเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็ก และจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนพัฒนาการทางความรู้ ความคิดของเด็ก ตลอดจนส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยความเต็มใจ พอใจและเต็มความสามารถ

5.6.2 บทบาทผู้ปกครองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ดังนี้

Gardner (1973) จำแนกบทบาทของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็น 2 ชนิด

1) บทบาทที่ปรากฏการกระทำ (Active Role) บทบาทชนิดนี้หมายถึงการที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองแสดงพฤติกรรม เช่น การกระตุ้นเด็กให้เรียนรู้ สอนภาษาให้เด็ก ส่งเสริมเด็กด้านต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษา รวมทั้งให้รางวัลและให้การเสริมแรงเมื่อเด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

2) บทบาทที่ไม่ปรากฏการกระทำ (Passive Role) บทบาทชนิดนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่มีต่อชนชาติที่ใช้ภาษาที่เด็กเรียน บทบาทชนิดนี้ของผู้ปกครองจะช่วยจูงใจให้เด็กเรียนรู้ภาษา หรือจะเป็นสาเหตุให้เด็กลดแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษานั้น เนื่องจากผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการช่วยสร้างทัศนคติให้แก่เด็กและทัศนคติของเด็กจะสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้ปกครอง (จรรยา กนกนรินทร์, 2540)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คือ จัดหาหนังสือ แบบฝึกหัด และอุปกรณ์การเรียนอย่างครบครัน สนทนาเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ช่วยทบทวนบทเรียน จัดหาหนังสืออ่านประกอบง่ายๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน

เตือนใจ แก้วโอภาส (2530) ได้จำแนกบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

1) สร้างความพร้อมในการเรียนภาษาอังกฤษให้แก่เด็ก โดยผู้ปกครองจะต้องคอยสำรวจบุตรหลานของตนอยู่เสมอว่า มีความพร้อมที่จะเรียนรู้หรือไม่

2) สร้างแรงจูงใจและเป้าหมายที่ดีให้แก่เด็ก ผู้ปกครองจะต้องให้กำลังใจเด็กโดยหมั่นสนทนาไต่ถามเกี่ยวกับการเรียน

3) ช่วยทบทวนบทเรียนให้ตามความเหมาะสมสำหรับผู้ปกครองที่มีความรู้ภาษาอังกฤษ อาจจะทบทวนสิ่งที่เด็กเรียนรู้มาแล้วจากโรงเรียน

4) จัดหาหนังสืออ่านประกอบภาษาอังกฤษง่ายๆ เช่น หนังสือนิทาน เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

5) พบปะกับครูเพื่อรับทราบปัญหาอันเกิดจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของเด็กและหาวิธีการเพื่อร่วมมือแก้ไข

9.4.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อเด็กมาก ดังที่ นักจิตวิทยา กลุ่มต่างๆ มีความเชื่อว่า อิทธิพลของสภาพแวดล้อมมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534, กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2540) ดังนี้

1) กลุ่มทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เชื่อว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลในสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ

2) กลุ่มทฤษฎีวุฒิภาวะ เน้นถึงการเรียนแปลงพฤติกรรมของเด็กในแต่ละช่วงอายุ เป็นผลเนื่องมาจากอินทรีย์รับประสบการณ์ใหม่เข้ามาพร้อมกับประสบการณ์เก่า และจะเกิดความสามารถใหม่ๆ

3) กลุ่มทฤษฎีความคิดความเข้าใจ เชื่อว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็ก โดยที่เด็กเกิดการเรียนรู้ ค้นหาสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสามารถใหม่ๆ

4) กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กเป็นผลมาจากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมโดยมีตัวกระตุ้นและการตอบสนองของอินทรีย์

จากแนวความคิดของนักจิตวิทยา กลุ่มต่างๆ ดังกล่าวจะเห็นว่า สภาพแวดล้อมมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านต่างๆ ได้ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพัฒนา จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่งเพราะ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมดังกล่าวสามารถส่งผลไปถึงการพัฒนาในระยะต่อไปของชีวิต

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

เด็กมีการเรียนรู้จากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองและจาก สภาพแวดล้อมที่เด็กพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น จากการเห็นการอ่านหนังสือของพ่อแม่ พบเห็นป้ายข้อความโฆษณา ป้ายชื่อถนน ป้ายชื่อร้านต่างๆ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับ สัญลักษณ์ และตัวหนังสือการเรียนรู้จะเจริญมากขึ้นเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ห้องเรียนควรเป็นที่สนับสนุนให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการใช้ภาษา มีอิสระในการสำรวจและเรียนรู้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ดังนั้น ในโรงเรียนจึงควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ภาษา โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องยากหรือน่าเบื่อ การสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) เป็นแนวการสอนที่มีการจัดสภาพแวดล้อมและ กิจกรรมในห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาที่เขาเห็นรอบตัวโดย

1) จัดมุมต่างๆ เช่น มุมบ้าน มีสมุดโน้ตและดินสอวางไว้ข้างโทรศัพท์ และในบางครั้งครูก็เปลี่ยนมุมบ้าน เป็นร้านขายของ ร้านอาหาร ที่ทำการไปรษณีย์ ปิมน้ำมัน อยู่ซ่อมรถ ร้านเสริมสวย โรงพยาบาลหรือคลินิกรักษาสัตว์ มุมเหล่านี้จะมีอุปกรณ์สำหรับเอื้อให้เด็กใช้ภาษา ขณะเล่น

2) จัดสิ่งแวดล้อมในลักษณะอื่น ได้แก่ การมีตัวอักษรอยู่รอบห้อง เช่น คำว่า “ประตู” ติดอยู่บนประตู มีประโยคว่า “เปิดแล้วปิดด้วย” อยู่บนฝาตู้ มีเนื้อเพลงและคำคล้องจองที่ร้องและท่องบ่อยๆ พร้อมภาพประกอบติดบนฝาผนัง มีการจัดโต๊ะพร้อมสมุดเขียนชื่อไว้ตรงทางเข้าห้องเรียนเพื่อให้เด็กเขียนชื่อเข้าห้องเรียน (บุษบง ต้นติววงศ์, 2535)

พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2544) ได้กล่าวถึง สภาพและบรรยากาศนอกห้องเรียน ควรจะมีค่าขวัญ ป้ายประกาศต่างๆ ที่มีตัวหนังสือขนาดใหญ่ เขียนไว้อย่างถูกต้องและสวยงาม

Fröhlich-Ward (1979) ได้เสนอแนะวิธีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้แก่เด็กปฐมวัย ดังนี้

- 1) สนับสนุนให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเป็นผู้นำในการใช้ภาษา
- 2) ช่วงเวลาในการสอนขึ้นอยู่กับอายุของเด็ก เด็กอายุ 5-6 ปี ใช้เวลาสอน 15-20 นาที ซึ่ง Fröhlich-Ward ให้เหตุผลว่า การสอนในช่วงเวลาสั้นๆ จะได้ผลดีกว่า การสอน 4 คาบคาบละ 15-20 นาทีต่อสัปดาห์ จะให้ผลมากกว่าการสอนเพียงชั่วโมงเดียวต่อสัปดาห์
- 3) เริ่มการสอนแต่ละครั้งด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ซ้ำกัน เช่น สอนสิ่งที่เด็กเรียนรู้ สอนสิ่งที่เด็กไม่รู้ การใช้เพลงหรือการเต้นรำ ความสนใจนี้ทำให้เด็กจดจำและรักษาไว้ช่วยชีวิต

4) พยายามไม่เปลี่ยนกลุ่มให้เด็กบ่อยๆ เพื่อช่วยให้เด็กรู้สึกปลอดภัยและจัดการชั้นเรียนได้ง่าย

5) การจัดเนื้อหาให้เด็กเรียนรู้ อาจจะสอนคำศัพท์ 2-3 คำ หรือประโยค 1 ประโยคต่อบทเรียน เป็นต้น

Moon (2000) ได้เสนอแนะแนวคิดในการกระตุ้นและการสร้างบรรยากาศในการเรียนภาษา ดังนี้

1) การทำให้ห้องเรียนเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ ผ่านการจัดบอร์ดที่น่าสนใจ การจัดแสดงผลงานเด็ก การจัดมุมหนังสือ เป็นต้น

2) การกระตุ้นให้เด็กต้องการที่จะเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสนุกสนาน

3) การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและมีความสุข เมื่อครูและเด็กทำงานร่วมกัน

4) การช่วยเด็กพัฒนาเหตุผลของตนเองในการเรียนภาษาอังกฤษ ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การอ่านหนังสือนิทาน

ในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา จึงควรคำนึงถึงทั้งกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ที่นำไปให้เด็กใช้ ในด้านกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่เราความสนใจ เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้กระทำกิจกรรมนั้นด้วยตนเอง และควรเป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อฝึกการใช้ภาษา ส่วนในด้านวัสดุอุปกรณ์ก็ควรมีความเกี่ยวข้องกับภาษา เช่น กระดาษ ดินสอ หนังสือ ป้ายข้อความต่างๆ และวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ประกอบการเล่นหรือทำกิจกรรมเพื่อช่วยเราความสนใจ ให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ มีดังนี้

ปรียาพร สุวรรณพันธ์ (2540) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมครูปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการเตรียมนักเรียน และการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเตรียมตัวครู และด้านการวัดและประเมินผล ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนครู พบว่าครูที่ผ่านการอบรมทางตรงและผ่านการอบรมทางไกล มีระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน ในด้านการเตรียมตัวครู และการเตรียมนักเรียนและการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมกับประสบการณ์ในการสอน

อภิชาติ แพทย์พงษ์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและสื่อการสอน ผู้ปกครองมีความพึงใจในหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนและวิธีการสอนของครูชาวต่างประเทศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกเป็นภาษาอังกฤษ 2) ด้านบุคลากรครูประจำชั้นมีความเอาใจใส่ดูแลนักเรียนและครูอุทิศตนเพื่อ อบรมด้านมารยาทและความประพฤติของนักเรียน 3) ด้านอาคารสถานที่ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการบำรุงรักษาสถานที่ให้สะอาดและปรับปรุงอาคารที่ชำรุด พื่อใจในสภาพบริเวณโรงเรียน อาคารเรียนและห้องเรียน 4) ด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนจัดให้บริการอาหารกลางวัน น้ำดื่มและห้องอาหารอย่างถูกหลักอนามัย รวมทั้งการจัดบริการรถรับ-ส่ง นักเรียนที่ดี 5) ด้านการเงิน ผู้ปกครองพอใจที่โรงเรียนผ่านแผนการเก็บค่าธรรมเนียมนการเรียนและผู้ปกครองสามารถเบิกค่าธรรมเนียมนการเรียนได้ตามระเบียบราชการและองค์กรเอกชนอื่น ๆ 6) ด้านการเรียน นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการศึกษา ได้และสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างน่าพอใจ

เสาวภา จันทร์สงค์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการหลักสูตร English Program ในโรงเรียนสองภาษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.ด้านการเตรียมการจัดหลักสูตร โรงเรียนวางแผนการจัดหลักสูตรโดยใช้ข้อมูลด้านความพร้อมของโรงเรียนและความพร้อมของผู้ปกครอง จัดเตรียมอาจารย์ผู้สอนชาวไทยโดยการส่งเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน ส่วนอาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติจัดเตรียมโดยการจัดการอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในโรงเรียนและการส่งไปศึกษาดูงาน มีการจัดทำแผนการสอนระยะสั้นรายสัปดาห์ จัดเตรียมอาคารสถานที่โดยการปรับปรุงชั้นเรียนใหม่โรงเรียนใช้เอกสารประกอบหลักสูตรจากต่างประเทศ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ มีการจัดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน จัดเตรียมการประเมินผลการจัดหลักสูตรโดยมีการส่งเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงานปัญหาที่พบได้แก่ ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่นในการจัดหลักสูตร บุคลากรชาวต่างชาติขาดแคลนและต้องการค่าตอบแทนสูง มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดบุคลากรชาวไทยที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ บุคลากรชาวต่างชาติที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนการสอนอาคารสถานที่ไม่เพียงพอและสภาพชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน 2.ด้านการดำเนินการจัดหลักสูตร โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดทัศนศึกษาและกิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนประเภทของจริง ของจำลอง บัตรคำ เทปเสียง ซีดี และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีการวัดประเมินผลโดยการใช้การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ นิเทศการจัดการเรียนการสอนโดยการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนเยี่ยมชั้นเรียน ปัญหาที่พบได้แก่ นักเรียนมีความรู้พื้นฐานแตกต่างกัน 3. การติดตามประเมินผลการจัดการหลักสูตร โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการเตรียมการจัดการหลักสูตร โดยการสอบถามบุคลากรในโครงการและสอบถามผู้ปกครอง และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินการจัดหลักสูตร โดยการพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอบถามอาจารย์ผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการจัดหลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา

กรกฤษ มิมงคล (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ของโครงการโรงเรียนสองภาษา ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยทำการศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนด้าน

สื่อและเอกสารประกอบการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผล ผลการวิจัยพบว่านักเรียน และผู้ปกครอง มีปัญหาและอุปสรรคโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน แต่ถ้าพิจารณาตัวเลขทางสถิติเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่เป็นปัญหาหลักของนักเรียน และผู้ปกครอง คือนักเรียนต้องศึกษาเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมเพื่อจะนำไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และโครงการควรได้รับการสนับสนุนด้านสื่อและเอกสารประกอบการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ด้านครูไม่มีปัญหาและอุปสรรคโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน แต่ถ้าพิจารณาตัวเลขทางสถิติเป็นรายข้อพบว่าครูยังมีความกังวลใจเกี่ยวกับปัญหาด้านวิชาการ และปัญหาที่มาจากตัวนักเรียน เช่นปัญหาเกี่ยวกับวิชาการที่นักเรียนต้องใช้เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และปัญหาการปรับตัวของนักเรียนเมื่อเข้าสู่การเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา อีกทั้งสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนควรมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการให้บริการของนักเรียน

สาวิตรี กสิณธร (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณา ผลการวิจัยพบว่าอนาคตภาพที่เป็นไปได้มากที่สุดของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ในปีพุทธศักราช 2559 และเป็นอนาคตที่พึงประสงค์ที่มีผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันในระดับสูงมากในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในระดับสากล และสามารถดำรงอยู่กับวัฒนธรรมไทยได้ สามารถศึกษาต่อได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สองใช้วิธีเรียนแบบธรรมชาติโดยต้องการให้นักเรียนคิดและเข้าใจเป็นภาษาอังกฤษ จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องต้องไม่เกิน 30 คนโรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะภาษาอังกฤษมากขึ้น มีโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนกับสถาบัน การศึกษาต่างประเทศ 2) ด้านหลักสูตร โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองที่ชัดเจน โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกนกลาง โรงเรียนมีอิสระในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามากขึ้น มีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาเนื้อหาสาระสู่ความเป็นสากล 3) ด้านครูผู้สอน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการคัดเลือกครูผู้สอนที่มีคุณภาพมากขึ้น ครูผู้สอนต้องมีความรู้ในสาขาวิชาที่สอนเป็นอันดับแรก รองลงมาต้องมีความรู้ความสามารถด้านการสอน ที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เหมือนเจ้าของภาษา และต้องมีวุฒิทางการศึกษา ตามลำดับ โรงเรียนมีการสรรหาครูชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษาจากแหล่งต่างประเทศโดยตรง ครูชาวต่างชาติมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น และในกาทำงานร่วมกับครูชาวไทยส่งผลให้ครูชาวไทยมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมากขึ้นด้วย มีองค์ครูดูแลเกี่ยวกับกฎระเบียบและอำนวยความสะดวกแก่ครูชาวต่างชาติ เช่น การบรรจุครู และการต่อวีซ่าให้ครูชาวต่างชาติ 4) ด้านนักเรียน โรงเรียนจัดการเตรียมความพร้อมด้านพื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่ นักเรียน ผู้ที่เรียนจบมีความกล้าคิด กล้าแสดงออก รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการฟังสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย และเลือกเรียนต่อโปรแกรมภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยในประเทศเป็นอันดับแรก 5) ด้านสื่อการเรียนการสอน มีสื่อหลากหลายที่ช่วยพัฒนาทักษะการใช้มากขึ้นมีการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน และมีการจัดทำเอกสารการเรียนการสอนในรูปสื่อผสมลงแผ่นซีดีมากขึ้น 6) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน วิชาที่สอนเป็นภาษาอังกฤษต้องใช้ข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษ โดยครู

ชาวต่างชาติมีบทบาทเป็นผู้ออกข้อสอบ และประเมินผลการเรียนในวิชาที่สอน การประเมินผลการเรียนมีมาตรฐานมากขึ้น และมีลักษณะการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงมากขึ้น

ขจิต ฝอยทอง (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นประสบผลสำเร็จนักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้นโดยก่อนการทดลองนักเรียนประเมินตนเองมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.11 หลังการทดลองเพิ่มขึ้นเป็น 42.80 การประเมินโดยเพื่อน ครู และผู้ปกครองหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษ และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 2. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการฟังพูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้จากการทำและนำเสนอโครงการงานภาษาอังกฤษในรูปแบบโปสเตอร์ 3. นักเรียนได้เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นภาษาอังกฤษโดยนำเสนอแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและในวารสาร วิชาการกระทรวงศึกษาธิการและวารสารสานปฏิรูป

นันทพร กิติรัตนจิรายส และ ศศิลักษณ์ ชัยนกิจ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับอนุบาลของครูในสถาบันสอนภาษาสุโขสันต์ ประชากร คือ ครู จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ใช้เกม และการสาธิต มีการเตรียมเขียนแผนการสอนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน โดยมีวัตถุประสงค์การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่พบมากที่สุด คือ การควบคุมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการจัดการกับปัญหาสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ครูส่วนใหญ่จัดเตรียมสื่อการสอนเป็นประจำ โดยใช้สื่อที่เป็นรูปภาพ เกม หนังสือนิทาน สีสเขียน แสตมป์ และสติ๊กเกอร์ อย่างไรก็ตาม ครูส่วนใหญ่คิดว่าสื่อมีจำนวนไม่เพียงพอ และด้านการวัดผลและการประเมินผลครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกต เพื่อช่วยปรับปรุงเทคนิคการเรียนการสอน ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่พบมากที่สุด คือ เวลาที่ไม่เพียงพอในการประเมินเด็กเป็นรายบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ มีดังนี้

Guo (2007) ได้ศึกษาการพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษในสิ่งแวดล้อมใหม่ของเด็กอพยพชาวไต้หวัน อายุ 4 ปี ซึ่งอยู่ในชั้นอนุบาลในประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า เด็กแสดงออกถึงการขยายการเรียนรู้ภาษาอังกฤษภายใต้พฤติกรรม 2 พฤติกรรมคือ การมีปฏิสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับเพื่อนที่พูดภาษาอังกฤษ และการที่ครูเข้ามามีส่วนร่วมในสิ่งที่เด็กกำลังทำอยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลที่ออกมาของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญในสถานการณ์ซึ่งเด็กพบด้วยตนเอง

Lefever (2007) ได้พัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาลและเด็กประถมศึกษาในประเทศไอซ์แลนด์ ซึ่งเรียกว่า “Hjalli model” ซึ่งมีหลักการในโปรแกรมคือ การจัดกลุ่มตามเพศ การเรียนรู้โดยไม่ใช้หนังสือ ใช้การเล่นและจัดกระทำกับวัตถุความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และการสอนนอกห้องเรียนและการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นโปรแกรมการสอนภาษาอังกฤษสอนโดยเจ้าของภาษาซึ่งมาที่โรงเรียนและพบกับเด็กอย่างสม่ำเสมอและมีการจัดครูผู้ช่วยเพื่อให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัย โดยเฉพาะกับเด็กที่เล็กมากๆ ครูผู้ช่วยจะคอยช่วยให้เด็กเข้าใจและช่วยเชื่อมโยงทางภาษาให้แก่เด็ก การสอนใช้รูปแบบการเล่นแบบชี้แนะซึ่งอยู่ในหัวเรื่องที่รวมถึง การก้าวไปข้างหน้าอย่าง

มีเหตุผล การใช้เพลงและดนตรี การใช้ตัวใบ้ที่เห็นได้ด้วยตา การเคลื่อนไหว และการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลและการเชื่อมโยงภายในตนเองและการเล่นในสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งหัวข้อเรื่องในการสอนปรับตามระดับอายุของเด็กและสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องในหลักสูตรปกติของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์พบว่าทั้งโรงเรียนอนุบาลและประถมศึกษาที่ใช้โปรแกรม “Hjalli model” ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความพึงพอใจมากกับโปรแกรมการสอนภาษาอังกฤษ และโปรแกรมนี้เป็นที่นิยมกับเด็ก ผู้ปกครอง และครูท่านอื่นซึ่งทำให้การสอนภาษาอังกฤษถูกบรรจุเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 5-8 ปีในโรงเรียน ซึ่งหลักการสอนที่บรรจุเข้าไปในหลักสูตรของโรงเรียนเป็นดังนี้คือ เน้นที่การเล่นและความคิดสร้างสรรค์ ตารางเวลาที่มีประสิทธิภาพ การสอนนอกห้องเรียน การร่วมแรงร่วมใจบวกกับครูผู้ช่วย การช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้ และผลลัพธ์เชิงบวกสำหรับผู้เรียน อันได้แก่การเพิ่มความเชื่อมั่น การมีทัศนคติเชิงบวก และการเรียนรู้ภาษาเป็นเรื่องสนุก

จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าเด็กเล็กเรียนรู้ภาษาและพัฒนาการเรียนรู้ภาษาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นเพื่อนวัยเดียวกัน ผู้ใหญ่ หรือครู การพัฒนาความเข้าใจภาษาอังกฤษของเด็กมีลักษณะแตกต่างจากผู้ใหญ่ กล่าวคือ เด็กเล็กจะมีความสามารถในการฟังมากกว่าเด็กโตเพราะเด็กเล็กจะมีความสามารถในการตอบสนองต่อคำสั่งที่เป็นการพูดได้ดีกว่าและสามารถออกเสียงได้ดีกว่าเด็กโต การพัฒนาการพูดจะเริ่มขึ้นเมื่อเด็กมีประสบการณ์ในการฟังมากพอ และในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศความช่วยเหลือจากภาษาแม่เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งสามารถนำแนวคิด ทฤษฎีข้างต้นมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

